

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugos-
laviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stoip. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš-
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a. Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6-111
Rokopisi se ne vračajo, nebrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 2.4797

Naša opora

Včeraj se je vršil občni zbor Zadrugne zveze, o katerem prinašamo podrobnejše poročilo na drugem mestu.

Štiriinšestdeseto leto teče, odkar je bila ustanovljena na bivšem Kranjskem prva rajfajznovka in danes šteje le naša zveza nad 500 zadrug, a kdor pozna zgodovino našega združništva podrobneje ter razmere in potrebe, ki so ga vodile in razvile, bo šele vedel, kaj pomeni teh štiriinšestdeset let v zgodovini našega slovenskega naroda.

Obup se je loteval našega ljudstva proti koncu preteklega stoletja, tako grozno dediščina je zapustil liberalizem generaciji, ki je prihajala v sedanje stoletje. Propadla sta obrt in trgovina, po kmetih je pel boben in vse je začelo bežati z rodne grude v Ameriko. Tedaj so se voditelji takratne katoliške narodne stranke z dr. Krekom na čelu vrgli z vso silo na gospodarsko delo ter kopali iz tal zadrug po mestih in vaseh. Vse so morali prestati pred liberalnimi nasprotniki združništva, psovali so jih po svojem časopisu, blatili po shodih, ovajali cerkvenim in posvetnim oblastem, toda zaman. Prišlo je marsikako razočaranje, toda končno je zmagovalo pošteno in nesebično delo in slovenski narod si je ustvaril mogočno združno organizacijo, ki je iztrgala naše ljudstvo iz kremljev liberalnih pijavk, je zacelila težke rane, ki jih je zadal vsemu gospodarskemu stanju liberalizem ter ustvarilo našemu ljudstvu trdna gospodarska oporišča, ki niso odrekla niti v najtežjih časih.

Med vojno, ko so se prevračale vse vrednote, je ostalo to združništvo kot skala in gospodarsko vodilo naše ljudstvo, po vojni, ko so rastle banke kot gobe po dežju in se je vse udajalo blaznim spekulacijam, je ohranilo to združništvo mirno kri ter smoteno in pošteno vršilo svoje naloge dalje. Uspeh zato ni izostal. Milijoni težko prisluženega denarja so bili zločinski zapravljeni, toda niti pare ni izgubil pri vseh težkih gospodarskih krizah in polomih oni slovenski človek, ki je zaupal svoje prihranke našim skromnim združnim podeželskim hranilnicam.

Se vedno n' no rešeni gospodarskih kriz in še dolgo ne bomo, zato bodi naša prva naloga, da zanesemo združno misel tudi v one naše vasi in v one naše slove, kjer smo jo doslej še pogrešali, da podvojimo in potrojimo združno organizatorično delo v onih panogah, ki smo jih doslej še zancemarili. Hranilnic imamo, oziroma bomo kmalu imeli dovolj, manjka nam pa še produktivnih konsumnih zadrug, manjka nam kmetijsko-strojnih, stavbnih, živinorejskih, mlekarskih in drugih zadrug, ki postajajo tem potrebnejše, čim bolj čutimo, da smo prišli iz industrijske v izrazito agrarno državo.

Ne sme nas uspavati dejstvo, da imamo Slovenci na jugu najpopolnejšo in najmočnejšo združno organizacijo. To je le dokaz, da smo dohitevali po svojih močeh moderen čas, ki zahteva vedno globljo socializacijo družbe. Delati smo realno na podružabljenju sil našega revnega naroda in to delo moramo izpopolnjevati. Saj so vsi visokozvoneči programi o socializaciji v realnem življenju pokazali združno formo. Zadruga je danes edina stvarna, uporabna oblika skupnega gospodarjenja revnega kmetkega kakor delavskega stanu. Popolno pozadruženje vseh naših finančnih in gospodarskih sil mora biti cilj.

Na tem polju moramo biti tem delavnejši, ker v novi dobi vstajajo nove nevarnosti za malega človeka, zlasti malega kmeta. Tu je treba pogledati samo poročilo. Posojila so zrastle od 125 milijonov v letu 1925. na 558 milijonov. Pri tem je najnevarnejše dejstvo, da velik del teh posojil ni šel v produktivne investicije, ampak so se porabila v dnevnem konsumu. To dejstvo pomeni nevarno hitro zadolževanje. Prav tu se kaže najblagodejnejši učinek združnega gospodarstva. Obrestna mera je najnižja. Gorje našemu kmetu, če bi dobil posojilo le za bančne, ali odruške zasebne obresti. Če poročilo poudarja, naj vestno skrbimo, da se k nam ne preselijo katastrofalne razmere, v katerih živi srbski kmet, ki plačuje 20, 50 do 100 odstotne obresti, šele prav razumemo obupne klice, ki prihajajo z juga o prezadolževanju tamkajšnjega malega kmeta.

Ta svaričen vzgled, ki ga imamo v neposredni bližini, daje pač dovolj poudarka zahtevi po večji združni disciplini. Tistih 100 milijonov, ki jih imajo hranilnice naloženih po bankah, pomenijo veliko napako na združnem telesu. Nikdar ne sme združnika preslepiti obrestna mera, nikoli se ne sme

Vlada decentralizira upravo

Uspeh zagrebške gospodarske konference — Pripravljajo se tozadevni predlogi uredb in zakonskih načrtov

r Belgrad, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Z vrnitvijo Nj. V. kralja, vladnega predsednika in ostalih ministrov je v političnem življenju začel opet živahno vrvenje. Vlada je imela dopoldne sejo, na kateri je na podlagi poročil posebnega ministrskega odbora razpravljala o izredno važnem vprašanju decentralizacije upravnih poslov. Že ob priliki zagrebškega zborovanja smo poudarjali, da ima ta shod predvsem namen, da se vlada pouči o zahtevah slovenskih in hrvatskih gospodarskih krogov, ki se tičejo zboljšanja uprave. Ministrski svet je razpravljal o teh zahtevah, ki so jih predložili gospodarski krogi na zagrebškem zborovanju. V kolikor smo poučeni, je v glavnem te zahteve sprejel. Z ozirom na te zahteve so posamezni ministri poročali, katere upravne posle lahko decentralizirajo že v bližnjem času, da se na ta način ugodno željam političnih in gospodarskih krogov, ki hočejo imeti točno upravo. O tem sta na današnji seji poročala železniški in poštni minister. Na prihodnji seji pa bodo poročali o tem ostali ministri. To vprašanje spada brez dvoma med najvažnejša. Posamezni ministri pripravljajo tozadevne uredbe in zakonske načrte, ki pridejo v najkrajšem času pred skupščino. Na ta način se bo vsem gospodarskim krogom pa tudi ostalemu prebivalstvu zelo mnogo pomagalo, ker se številne zadeve, katere so se sedaj reševale v Belgradu, lahko obravnavajo odslej v pokrajinah. Pri tej priliki je ministrski svet razpravljal o sklicanju narodne skupščine. De novo zaključka v tem pogledu še ni prišlo. Prihodnje dni se bodo sklicali posamezni odbori, da pripravijo delo za skupščino, nato pa se skliče skupščinski plenar. Po sedanjih propozicijah bi se imela skupščina sestati 25. aprila. Glede decentralizacije je vlada sklenila, da se v bližnji bodočnosti pri vseh železniških, ravnateljstvih ustanovi poseben posvetovalni odbor, ki bo sestavljal zastopniki gospodarskih krogov. Ti odbori bodo dajali svoja mnenja glede prometne in tarifne politike. Razen tega so se na ministrski seji reševala r. na resorna vprašanja.

Vukičević bo v klubu obračunal z rovarji

r Belgrad, 19. aprila. (Tel. »Slov.«) Ob raznih vestih o borbi med takozvanimi nezadovoljnimi in Vukičevićem nam znani Vukičevićevi prijatelji izjavljajo sledeče:

»Če nezadovoljniji ne vedo, kje je mesto za medsebojne razprave, pa vemo mi. Vukičević je že dejal, da bo šel pred klub in da bomo tamkaj govorili o celotnem današnjem položaju. Potem bomo videli, kdo ima prav in kdo ne. Mislim, da nam ne bo težko dokazati vsem nezadovoljnem, da vodijo osebnopolitično, ki bi jo mogli voditi na drug način. Kar je vlada storila glede državnih poslov, se ne sme podcenjevati. Kar je Vukičević storil in napravil za NRS, je tako veliko, da ne bi nihče smel proti temu nastopati. Kaj hočejo ti ljudje? Nobenega opravičila ni mogoče najti za njihovo akcijo. V svoji kampanji proti Vukičeviću najbolj naglašajo nenacionalno politiko v Vojvodini. Kaka politika pa se je vodila v Vojvodini pred Vukičevićevo vlado? Priznati se mora, da se danes vodi politika tolerantnosti nasproti vojvodinskim manjšinam. Ta tolerantnost nikakor ne more biti narodni zločin, kakor slikajo to nezadovoljniji. Sicer bo pa imel poslanski klub NRS o tem končno besedo. Kaka bo ta beseda, ni težko uganiti. On je namreč izraz pravega razpoloženja med ljudstvom. Zato smo mnenja, da je politika današnje vlade dobra. G. Vukičević je sam izjavil, da se ne izogiba borbe z glavnim odborom, ker on samo te borbe ne želi. Po njegovem mnenju je nepotrebnost. Vesti, da je Aca Stanojevič, prvi podpredsednik glavnega odbora, na strani nezadovoljnih, so neresnične. Znano je namreč, da g. Stanojevič povsem odobrava Vukičevića in je z njim v popolnem soglasju. G. Stanojevič je vedno naglašal potrebo, da se ohrani enotnost. Nikdar ni dejal, da je Vukičevićevo politiko škodljiva za strankine interese. Zato bo samo klub imel možnost, izreči sklepno besedo. To bo storil v najkrajšem času.«

Za policijsko stražo v Sloveniji

r Belgrad, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Na intervencijo Društva policijskih uslužbencev v Sloveniji, ki je nedavno pod vodstvom poslanca g. Franjo Zebota obiskala notranjega ministra g. dr. Korošca, je notranji minister g. dr.

Korošec odredil, da se policijskim stražnikom, ki morajo spremljati brzovlake na progi Maribor—Rakek, zopet izplačujejo potne dnevnice. Dosedaj namreč stražniki več kot leto dni niso dobili za svojo službo za spremljevanje vlakov do meje nobene odškodnine, dasi ravno so morali ves dan in vso noč izostati z doma. Ta krivica se je z veljavo od 1. aprila naprej odpravila.

Za železniške vpokoje

r Belgrad, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Na prošnjo Društva železniških vpokojencev v Sloveniji je danes prispel v Belgrad narodni poslanec g. Franjo Zebot, da pri merodajnih krogih posreduje v smislu prošnji in zahtev staroželznih vpokojencev. Prevedba iz kronskih v dinarske vpokoje in železniške starovpokoje se dosedaj ni rešena niti tako daleč, kakor pri drugih starovpokojcih. Največ je temu krivo železniško ministrstvo, ker je pozabilo javiti finančnemu ministru, da tudi železničarji bivše Južne železnice spadajo med državne vpokoje. Ko je pa železniško ministrstvo storilo svojo dolžnost, je cela zadeva zopet obitala v finančnem ministru. Poslanec g. Franjo Zebot je interveniral v vseh uradih, ki so merodajni v tej stvari, in zahteval, da se krediti, ki so dovoljeni za starovpokoje, tudi pravočasno izrabijo. V državnem računovodstvu stvar izdelujejo in je zadeva v teku.

Delitev kmetijskega kredita

r Belgrad, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Plenum upravnega odbora ravnateljstva za kmetijski kredit bo imel 23. aprila sejo, na kateri bo razpravljal o ustanovitvi oblastnih zadrug. Ob enem bo razpravljal o načinu razdelitve 140 milj. Din, ki jih ima to ravnateljstvo na razpolago. Čim se ustanove oblastne zadrug, se bo pričel dodeljevati kredit.

Praški mestni zastop v Belgradu

r Belgrad, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Zvečer, ob 6 so prispeli iz Prage v Belgrad zastopniki praške mestne občine pod vodstvom župana dr. Baxe. Na kolodvoru jih je pozdravil belgradski župan dr. Kumandur, ki jim je želel dobrodošlico. Na pozdrav se mu je zahvalil župan dr. Baxa. Sprejem dragih slovanskih gostov je bil brez vsakega arangementa, kar je med prebival-

čena. Prav je, da so združniki nad tem izrazili svoje nezadovoljstvo, saj gre za zadrugo, ki je dolga desetletja z nami delila usodo. Slovenci smo kapitalno šibek narod. Mi nimamo domačega kapitala, ne domačih kapitalistov, a če nečemo postati zato plen tujega kapitala, moramo z združenimi združnimi silami izvršiti vse to, kar izvršuje drugod kapital. To bo imelo za nas to ogromno prednost, da nam ne bo treba pretrpeti vseh zlih posledic modernega kapitalističnega izkoriščanja.

Naša rešitev je bilo združništvo in nanj stavimo tudi v bodoče vse nade, zato mora biti ono slejkoprej središče naše pozornosti, našega dela in naše ljubezni.

stvom opaziti iskreno in živahno navdušenje nad prihodom zastopnikov prestolice bratskega českoslovaškega naroda. Dragi slovanski gostje ostanejo v Belgradu več dni. Pri tej priliki bodo stopili v stik z vsemi merodajnimi činitelji in obiskali vse zanimivosti Belgrada in okolice.

Razgovor med dr. Korošcem in Vukičevićem

r Belgrad, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Pred sejo ministrskega sveta je predsednik vlade obiskal notranjega ministra dr. Korošca v njegovem kabinetu. Predsednik vlade in notranji minister sta imela dolg razgovor o političnem položaju v državi in o bodočem vladnem delovanju.

Avdiencia ministrskega predsednika

r Belgrad, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Nj. V. kralj je ob 6 sprejel predsednika ministrskega sveta v avdienco. Za njim je bil v avdienci finančni minister.

Dr. Bedeković — upravnik Skoplja

r Belgrad, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Notranji minister dr. Anton Korošec je imenoval za upravnika mesta Skoplja Hrvata dr. Janka Bedekovića.

Dr. Marinković se vrača.

r Belgrad, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Zunanji minister dr. Marinković se vrne v Belgrad dne 25. aprila.

Likvidacija agrara v Vojvodini.

r Belgrad, 19. aprila. (Tel. »Slov.«) Demokratski poslanec Sečurov je izdelal zakonski načrt o likvidaciji agrarnih odnošajev v Vojvodini, ki ga bo prihodnje dni predložil narodni skupščini.

Prepoved.

r Belgrad, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Notranji minister je prepovedal razširjanje italijanskega lista »Italia nel Mondo«, ki izhaja v Milanu in Trstu, ker piše proti interesom naše države.

Vojašnica za stanovanja

r Belgrad, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Narodni poslanec g. Franjo Zebot je dobil od vojnega ministrstva obvestilo, da je odobrilo mestni občini mariborski zakup dravske vojašnice za tri leta v stanovanjske namene. Istotako je tudi eno veliko vojaško barako prepustilo občini v polno uporabo.

Spremembe v vatikanski diplomaciji

v Rim, 19. apr. (Tel. »Slov.«) V Vatikanu se za mesec junij napoveduje konzistorij, na katerem bo msgr. Pacelli v Berlinu brez dvoma dobil kardinalski klobuk. Ob enem se bo moral določiti tudi naslednik kardinala Lafontaine kot beneški patriarh, ker se osiveli kardinal presele v kurijo. Brezuspšno je deputacija beneških osebnosti prosila papeža za intervencijo, da bi kardinal Lafontaine ostal v Benetkah. Kardinal državni sekretar Gasparri glasom »Resto del Carlino« baje pri tej priliki ni prikrival, da je truden, vendar česar se sedaj v vatikanskih krogih razmišlja tudi o njegovem nasledniku. Kakor se čuje, bo tudi papežev nuncij v Parizu msgr. Maglioni dobil kardinalski klobuk. Vest doslej ni potrjena. S podelitvijo kardinalskega klobuka bi nuncij Maglioni radi spravili iz Pariza.

Med Polisko in Vatikanom najboljši odnošaji

v Milan, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Poljski zunanji minister Zaleski je pred svojim odpotovanjem izjavil novinarjem, da je zadovoljen s političnim uspehom svojega rimskega obiska. O svojem razgovoru s papežem je izjavil: Seveda se je govorilo tudi o gotovih vprašanjih konkordata, ki neizogibno nastanejo v državi z 20 škofijami in katerih praktična rešitev se bo olajšala z neposredno izmenjavo misli. Poljske oblasti in sv. stolica se opirata pri tem na konkordat, ki predvideva »mernice in postopek za posamezne slučaje. Odnosaji med Vatikanom in Poljsko so kar najboljši.

Francoške diplomatske spremembe

v Paris, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Ze dalje časa pričakovani diplomatski revirmani se objavljajo danes zvečer. Poslanik na Dunaju Chambrun je imenovan za poslanika v Angori. Na njegovo mesto pride ravnatelj francoske službe pri Društvu narodov v Zenevi Clausel, ki ga bo nadomestil dosedanji generalni tajnik veleposlaniške konference Maxigli. Za poslanika v Bukarešti je imenovan dosedanji poslanik v Kovnu Puaux.

AVTO
izkušenega
avtomobilista.
Zakaj?

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad deset vrtic se računajo višje. Za odgovor znamko! Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Službe iščejo

Prodajalka

iz boljše hiše, izveščana v trgovini meš. blaga, išče službe s 1. majem. Ponudbe na Marica Dornikovič, pošt. ležeče Kozje.

Intelligenten fant

z dežele želi mesto sluge pri kakem večjem podjetju ali kaj sličnega. - Vešč je tudi lepopisja in računstva. Ponudbe poslati na upravo Slovenca pod »Čista preteklost«.

Proste službe

Medičarski pomočnik
samostojen delavec, se takoj sprejme. Ponudbe pod »medičarski« na upravo lista.

Služkinjo

k 3 otrokom (9 in 3 leta in novorojenček) sprejemem. Biti mora zanesljiva, zdrava, poštena in lepega vedenja, vajena varstva in vzgoje otrok, ter opravljanja vseh del, združenih z otroci. Biti sme tudi starejša, samo z dobrimi spričevanji. Plača po dogovoru. V bližini Bleda. - Naslov v oglasnem oddelku »Slovenca« št. 3377.

Sprejme se takoj več izkušenih

Šivilji klobukov

(stafirerici) v tovarno klobukov Bogataj & Janc, Radovljica. Plača po dogovoru ali akord.

Inžiner

za gradbo železn. proge se išče. Nastop takoj. Nagle ponudbe z dokumenti na: Mirko Milutinović, advokat, Beograd, Deligradska št. 1.

V lesni stroki dobro izurjeno meško

pisarniško moč

išče za takojšnji nastop večja lesna industrija na Dolenjskem. - Prednost imajo oni, ki so tudi praktično verzirani. Ponudbe z navedbo referenc na poštni predal št. 153 Ljublj., Glavna pošta.

ZASTOPNIKI (ce)

pozor!

Če obiskujete privat. odjemalce (tudi na deželi), zamorete s prodajo malih cenjenih novosti (vsakdo je takoj kupec) v resnici z lahkoto do 200 Din zasluziti dnevno. Potrebna kavcija 2 do 300 Din. - Podrobnosti vsak dan od 2.-6. ure. Kemične novosti: Val. Kovač, Ljubljana, Beethovnova ul. 4.

Stanovanja

Selitve

v mestu in na deželo, strokovno in najcenejše potom
Slovenia transport
Ljubljana
Miklošičeva cesta št. 36
Telefon št. 2718

Dve stanovanji

s po 2 sobama, kuhinjo, priključniki, souporabo kopalnice in pralnice in vrtom ob Dunajski cesti na Brinju, odda takoj
Pokojsniški zavod v Ljubljani, Aleksandrova c. 12.

OPOZARJAMO

na „Mali oglasnik“

v našem dnevniku. — Poslužujte se ga ob vsaki priliki!

Nizka
nabavna cena!
Mala uporaba
bencina!
Neomejena
trajnost!

Minimalno izrabljenje!
Tehnična dovršenost!

Lanene tropine

in druga krmila

nudi najceneje

A. VOLK, LJUBLJANA

Resljeva cesta 24

veletrgovina žita in mlev-

skih izdelkov

Najboljši

koks!

Čebin, Wolfova 1/2

APNO

v kosih. Z malo magne-

zije, vsled tega masno,

najizdatnejše blago. Po

brezkonkurenčnih ce-

nah pri odjemu vagona.

M. OSWATITSCH, Celje.

Žima

najboljša in najcenejša pri

M. Masterl

tovarna žime

Strazišče pri Kranju.

Stavbno podjetje

ACCETTO & drugovi

družba z o. z.

Maribor, Koroška ul.

Motvoz (špaga)

najcenejše v

tovarni. Mehanična vr-

varna šinkovec, Gros-

plje. Komisijska zaloga

Palme, Celje, Cankarjeva

7. Maribor, Koroška 8.

Veliko Vam koristi

če si omislite

kolo

ali

šivalni stroj

znamke „Gritzer“,

v najlepših oprelih na zalogi samo pri

JOS. PETELINC

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika.

15 letna garancija. Pouk voženja brezplačen.

Sadje v gospodinjstvu.

Konzerviranje sadja in zelenjavi.

Spisal M. Humeč. Cena Din 24.-.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Velika
rezerva sile!
Idealne slabe ceste!
(„Schwingachse“)

Najokusnejša

izvedba!

Zelo elegantna linija!

Ugodni plačilni pogoji!

Radio

Nauk o radiotehniki

Spisal Leopold Andreč

Broširan Din 60.—, vezan Din 76.—

Jugoslovanska knjigarna
v Ljubljani.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš srčno ljubljeni soprog,

oče, brat, svaki in stric, gospod

Franc Kalčič

postrežek

danes, 18. t. m. ob pol 4 zjutraj po daljšem trpljenju bogu vdano

preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v četrtek 19. t. m.

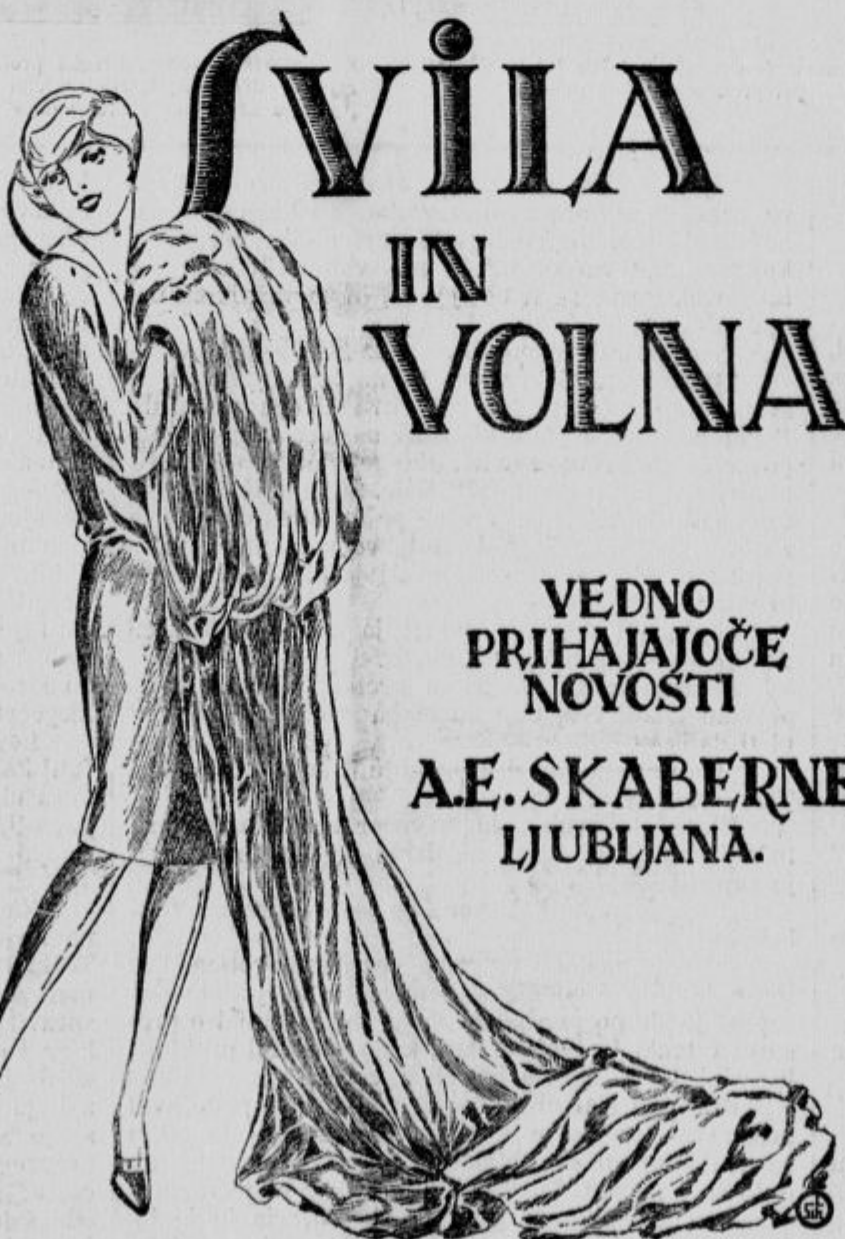
ob 5 popoldne od doma žalosti Dunajska cesta št. 9 na pokopali-

lišče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 18. aprila 1928.

Žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

SVILA
IN
VOLNA

VEDNO
PRIHAJAJOČE
NOVOSTI

A.E. SKABERNE
LJUBLJANA.

BUDIMPEŠTANSKI

MEDNARODNI

SEJEM 28. aprila do
7. maja 1928

a) gradnja cest, b) tehniške naprave v občini,
c) naprave za izkoriščanje naravnih sil, d) poljedelski produkti za izvoz in
e) radio kot posebni oddelki

Splošna industrijska razstava

Mnogoštevilni inozemski razstavljaleci.

Skladišče prosto carine.

Ugodnosti na potovanju:

50% popust na ogrskih železnicah ter na rečnih progah DDSG in MFTR in sicer za tja in nazaj 50% popust na jugoslov. železnicah pri povratku Prehod čez mejo brez vizuma. - Cena sejmske legitimacije Din 40.—

Pojasnila in legitimacije

za sejem se dobivajo v BUDIMPEŠTI: pri sejmskem uradu V. Alkotmany ut. 8, v LJUBLJANI: v pisarni „Putnika“, v ZAGREBU: pri kr. ogrskem konzulatu, Draškovičeva 17, v BELGRADU: pri Dr. Géza Szilágyi, kr. ogrski trg, pooblaščenec, palata Akademije.

Slovensko-srbohrvatski slovar

Sestavil dr. Albin Vilhar.

V platno vezan Din 70.—.

Jugoslov. knjigarna v Ljubljani.

Generalno zastopstvo:

FERRUM

d. d.

Zagreb, Matkova 14/g

Telefon 42-26.

Ljubljana: J. Kraker, Poljanska c. 3. Tel. 2942.

Maribor: R. Peilkan, Krajiča Petra 5. Tel. 458.

Beograd, Ferum d. d., Kr. Milana 54. Tel. 3187.

Sprejemmo zastopnike.

Obiščite za časa zagrebskega velesejma našo

odofno razstavo.

Ceneiše kot pri

RAZPRODAJAH

se dobi vsakomurino manufakturno blago samo pri

TRPIN, MARIBOR, Glavni trg štev. 17.

Inženerja

mlajšo moč, kot tehničnega likvidatorja,

išče zavarovalnica v stalno nameščenje.

Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro

»Likvidator« št. 3304.

Zahvala

Ko je naša nenadomestljiva soproga,

zlata mamica itd.

Jožica Krek

tako nenadoma nas zapustila, in se pre-

selila v večnost, nam je došlo toliko

dokazov iskrenega sočutja, da nam ni

mogoče se vsakemu posebej zahvaliti.

Zato naj prejmejo vsi, ki so nam stali

ob strašnih trenutkih ob strani, in nam

s tem lajšali bol, našo prisrčno zahvalo.

Najlepša hvala pevcem pevskega dru-

štva »Ljubljanski zvon« za ganljive za-

lostinke, katere so zapeli v slovo svoji

nekdanji sopevki. Prisrčna zahvala vsem

onim, ki so našo rajsko obsuli s tako

krasnim cvetjem, in vsem onim, ki so

jo v tako velikem številu premili na

njeni prezgodnji zadnji poti.

Sv. maša zadušnica bo darovana v

ponedeljek dne 23. aprila 1928 ob 7

zjutraj v cerkvi sv. Frančiška v Šiški.

Žalujoči rodbini

KREK in PÖSCHEL.

Kaj je novega

KOLEDAR.

Petek, 20. aprila. Neža Mont., devica, Teodor (Božidar), sp., Marcelin, škof. — Lunina sprememba: Mlaj ob 6.25 zj. (Po Herschlu se napoveduje spremenljivo vreme. — Solnce vzhaja ob 5.09 zj. in zaide ob 6.50 pop. — Jutri: Bruno, Simon.

Dunajska vremenska napoved za 20. april: Izpremenljivo vreme s kratkimi plohami. Trajne toplote še ni pričakovati. V višinskih legah ponoči nevarnost slane.

ZGODOVINSKI DNEVI.

20. aprila: 1847. se je rodil češki državni poslanec, dvorni svetnik in profesor Jan V. Hráský. V letih od 1884. do 1897. je bil deželni inženjer kranjski. — 1877. se je ustanovila ljubljanska dijaška in ljudska kuhinja. — 1916. je sedem italijanskih letal bilo nad Trstom. Vrgli so 25 bomb, ki so ubile devet oseb, pet oseb ranile, salezijanski samostan pa razdejale. — 1917. je Rusija prekinila diplomatske zveze z USA. — 1872. je umrl dr. Ljudevit Gaj. — 1889. je umrl pisatelj Matej Cigale. — 1492. se je rodil italijanski pisatelj Pietro Aretino. — 1808. se je v Parizu rodil Napoleon III. — 1832. se je rodil medicinar Ernest von Leyden. — 1899. je umrl francoski pisatelj Edvard Pailleron. — 1908. je umrl ruski državnik Pavel grof Šuvalov. — 1886. je mestna občina ljubljanska pričela graditi »belgijsko« vojašnico.

★ † **Janez Mikš.** Včeraj dopoldne je umrl na Trsteniku nad Kranjem ondodni župnik Janez Mikš. Pokojni je bil rojen v Hotečih dne 29. avgusta 1863 in bil v mašnika posvečen 10. jul. 1887. Služboval je kot kaplan v Logatcu in v Hrenovicah, bil ekspozit na Razdrtem, nato tri leta in pol župnik v Planini pri Vipavi. Po dveletnem umirovljenju vsled bolezni je prišel meseca novembra 1898 na Trstenik, kjer je bil do sedaj, torej skoro 30 let. Bil je nad vse goreč dušni pastir, blagega srca, nad vse delaven in idealen. Zadnje čase se je močno trudil potom spisov in znane svoje brošure za izboljšanje gmošnega stanja slovenske duhovščine. Pokoj njegovi duši! — Pogreb bo na Trsteniku v soboto, 21. aprila t. l., ob 10 dopoldne.

★ **7744 rešitev** je prejela naša uprava ob priliki prvega letošnjega razpisa »Slovenčevih« nagrad. To kaže, kako zanimanje so zbudile te nagrade po vsej Sloveniji in še daleč izven njenih mej. Tudi nova nagrada, razpisana v velikonočni številki našega lista, je povzročila obilo govorjenja in povpraševanja med našimi naročniki in bralci. S prvim majem pa, ko bo tekmovalje za nagrade pričelo, bo brez dvoma zanimanje od dne do dne še raslo. Razumljivo, saj peljati se z aeroplanom v Belgrad in nazaj, 14 dni bivati na lepem otoku Krku, dobiti dobro kolo ali krasno budilko zastonj, ni kar tako!

Velečastiti duhovščini

nudimo izredno ugodno lister, kamgarn, blago za obleke, talarje ter blago za površnike. Vabimo najljubše na ogled blaga.

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA

Mirko Avsenak:

Holand

Harmonika je v gostilni in pet fantov okoli nje, par vriskov in kakšne pesmi, ki se jim ne da videti, kakšne so v obraz in še vino na mizi, ki ga pijejo na silo. Pojejo fantje in vsaka beseda je široka in prešerna kakor smeh.

Mladi Glas pripoveduje gostilničarju, kako je bilo zopet doma in zakaj gre na pot. Iz njegove besede zadehli ona njiva v bregu nad mlinom, ki je v jesenskih dneh polna solca in ki vsakega opoji z njim, ko gre mimo. Kakor mlado kmetiško dekle, zdravo in toplo, z zdravjem razsipno in radodarno, vinograd bujen in zapeljiv, v dnevih zorenja. Pa je objela s svojo omamo tudi fanta Glasa, ko jo je videl vso solnčno. Pa je pozabil na vino in stare račune, ki jih ima še s fanti iz vseh vasi okoli, in na noč, ki mu je neprestano ležala v glavi in udih, in je šel, da jo razorje, ker se mu je zdela, da čaka ravno to uro nanj, kakor mlada žena, in da bi bilo drugi dan že polovico zamujenega.

Z vriskom je zapregel voli in hitel, da se ne bi odmaknila, ohladila, da ne bi ušla blagoslovljena ura. In mu je pela duša, ko je hitel za brazdo in narahlo poživžgaval; volička pa sta mukala in hitela, hitela...

Obrnil je dve brazdi na eni strani, na drugi pa poltretjo.

Izpred hleva je kakor vrana s strganimi krili prihitel glas in ga je udaril:

»Kaj si se pa zamislil?«

Fant se je zakrknil in se ni oglašil.

»Ali čuješ, ali ne: kaj si se naenkrat spravil delat?«

Fant je prenehal z žvižganjem in je začutil, da ni več solca na njivi.

»Saj sami vidite!«

★ **Novi provincijal.** Frančiškanska provincija Bosne-Srebrne je imela dne 17. aprila v krajevm Jajcu svoje prov. volitve. Vodil jih je član slovenske provincije dr. P. Hugo Bren O.F.M. Za provincijala je bil izvoljen preč. Fra Joso Mackusič, gvardijan v Jajcu. Novoizvoljeni provincijal je bil kot župnik in gvardijan v Jajcu eden izmed glavnih stebrov Pučke stranke v Bosni ter navdušen propagator in organizator orlovskega pokreta. Da je orlovstvo danes v pomladnem razmahu v Bosni, je v veliki meri njegova zasluga. Ledino je oral na globoko in široko. Kako globoko on pojmuje katoliško akcijo sploh in Pučko stranko ter orlovstvo posebej, pričajo njegovi trezni in temeljiti članki, večinoma psevdonimi v hrvatskih revijah. V mnogem spominjajo na katoliškega kladivarja dr. Mahnič. Delil je tudi njegovo usodo. Nakopal si je mnogo sovražnikov, ki so hoteli njega in njegovo delo uničiti. Ni jim uspelo. Njegov duh ni klonil in provincija ga je ščitila, dokler mu ni sedaj poverila svojega vodstva. Upajmo, da bo poslej svobodnejše razvijal svoje sile za Pučko stranko in orlovstvo, v smislu in okviru prave katoliške akcije. Kot takega ga tudi mi katoliški Slovenci pozdravljamo. Veseli njegove izvolitve mu ključemo: Bog živi!

★ **Na številna vprašanja glede skupnega romanja na Trsat** sporoča »Sveta vojska« v Ljubljani, da je za prijazno še dosti časa, vendar je želeli, da se udeleženci kmalu prijavijo, da si zagotovijo izkaznice, ker jih je le omejeno število na razpolago.

★ **Ameriški Slovenci** pridejo letos v večji skupini v Lurdu in v domovino. Potovanje bo vodil g. Ivan Jerič, urednik »Amerik. Slovenca« in predsednik katol. tiskovnega društva »Edinost« iz Chicaga. Potniki pridejo v Pariz 25. maja, kjer jih bosta počakala g. Michael Percič, župnik iz Preserja in Rev. Kazimir Zakrajšek, ki jim prideta nasproti iz domovine. Od tu gredo skupno v Lurdo. Slovenske pobožnosti za nje bodo v Lurdu na binkoštni ponedeljek. V domovino pridejo 31. maja. — Med počitnicami pride tudi več slovenskih duhovnikov. Med njimi g. Matija Šavs, dekan iz St. Pavla, Rev. Remškar, Rev. Mikš in Rev. Benvenut Winkler.

★ **Pri koncertu »Ljubljane«** v nedeljo ob pol 4 popoldne v župni cerkvi v St. Vidu nad Ljubljano izvaja g. St. Premrl sledeče točke na orglah: 1. Rheinberger: Passacaglia. 2. Brahms: Koralna zaigra. 3. Pescetti: Allegro. 4. Dittich: Fantazijska fuga na velikonočni alleluja! — Predprodaja vstopnic v Zakotnikovi trafikah.

★ **Diplomski izpit** za gradbenega inženjerja sta napravila na ljubljanski tehniki gg. Evgen Poniž iz Medvoda in Ante Kaliterna iz Splita.

★ **Policijska vest.** Za okrajnega nadzornika varnostne straže v III. skupini II. kat. je imenovan revirni nadzornik oblastnega poveljstva varnostne straže v Mariboru Ivan Kralj.

★ **Davek na pokojninske prejemke.** Računovodstvo delegacije min. fin. nam pošilja: Po členu 89. novega zakona o neposrednih davkih z dne 8 febr. 1928 (Uradni list št. 26-75 ex 1928) se mora odtegovati od 1. aprila 1928

dalje davek tudi od celokupnih mesečnih pokojninskih prejemkov, torej od pokojnine in osebne ter družinske draginske doklade ne glede na to, ali je bila pokojnina nakazana še v kronah ali dinarjih ali pa po novem uradniškem zakonu in sicer po členu 95 tab. 2. Ker se radi pozne objave tega zakona ni mogel odtegniti ta davek že v aprilu 1928, se bo vsem vpokojencem torej tudi kronskim, ki jih zakon ne izvzema — odtegnil v maju 1928 dvojni mesečni znesek, — vrnila pa — oziroma v dobro vračunala v aprilu odtegnjena dohodnina, invalidski davek in komorska doklada. Opozarjajo se obenem vsi vpokojenci, da naj v smislu zakona takoj naznanijo računovodstvu delegacije ministrstva financ one svoje privatne mesečne dohodke, ki presegajo višino celokupne mesečne pokojnine.

★ **Adresar mesta Ljubljane in okolice.** Vse interesente, posebno pa industrije cele Slovenije, vljudno prosimo, da nam takoj sporoče, če žele kakršnekoli informacije glede uvrstitve, bodisi svoje osebe, ali podjetja. Ob tej priliki pripominjamo, da se tiska že drugi del (seznam prebivalstva), da pa bomo kljub temu izvršili takoj vsako prijavitelno korekturo. Uredništvo »Adresarja mesta Ljubljane in okolice« v Ljubljani, Kongresni trg 3, tel. 29—70.

★ **Shod SLS na Ježici** se je v sredo zvečer vršil v mali dvorani društvenega doma. Poročal je o splošnem političnem položaju, zlasti o novem davčnem zakonu in proračunu g. poslanec dr. Kulovec. Kljub temu, da shod ni bil javen in tudi ne kot tak sklican, ampak zamišljen bolj kot sestanek zaupnikov, se je zbralo toliko občanov, da je bila dvorana kmalu premajhna in so morali sneti vrata, da so tako mogli slišati izvajanja gospoda poslanca tudi oni v veži, kolikor jih ni moglo v dvorano. Med glasnim odobravanjem politike naše stranke je bil shod ob 10 zvečer zaključen.

★ **Zagrebski seizmografski zavod** je včeraj ob 12. uri 16 min. 46 sek. zabeležil močen potres, katerega epicenter leži 1050 km od Zagreba. Aparat je potem zabeležil še 20 ponovitev potresa.

★ **Smrtna kosa.** V Vicancih pri Veliki nedelji je umrl vrl mladenič Alojzij Hergula. Zadnje nedeljo je še bil na vojnem razporedu in pri obeh službah božjih. Popoldne v nedeljo je obolel nenadoma in v ponedeljek je že bil na mrtvaškem odru. Rajni je bil več let bolniški strežnik v Mariboru in Ljubljani.

★ **Tečaj za gospodarske praktikante** (vaje) na kmetijski šoli na Grmu, ki je bil objavljen tudi v našem listu, se prične šele s 15. majem 1928. Rok za vlaganje prošnje je podaljšan do 5. maja. Opozarjamo kmetijske posestnike na važnost tega tečaja in priporočamo, da se poslužijo ugodnosti brezplačnega strokovnega šolanja svojih sinov v polni meri. Prošnje se naslovijo na ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu, p. Novo mesto.

★ **Madžarska komisija** za prevzem zemljiške knjižice dovršila delo. V torek, dne 17. t. m., je odpoštovala iz Murske Sobotice nazaj na Madžarsko posebno madžarsko komisijo za prevzem zemljiške knjižice onih občin soboškega, dolnjelendavskega in preloškega (v Medjimurju) okraja, ki so po trianonski pogodbi pripadle Madžarski. Delo komisije je trajalo nad pol leta; najdelj se je mudila v Dolnji endavi, najmanj pa v Murski Soboti, kjer je v ponedeljek zaključila svoje delo. Na navadnem vozu so v torek dopoldne odpeljali iz Murske Sobotice preko Trdkove (najsever-

nejša naša občina) v Monošter zadnje zemljiško-knjižne akte. Do meje so spremljali prevoz naši orožniki, na oni strani pa so prevzeli stražo madžarski stražniki. Z akti se je vozil tudi vodja zemljiške knjižice v Monoštru g. Sokal, pred našo združitvijo z Jugoslavijo vodja zemljiške knjižice v Murski Soboti. Na podoben način se je že prej izvršil prevoz iz Monoštra v Mursko Sobotu zemljeknjižnih aktov onih občin monoštrskega okraja, ki so pripadle Jugoslaviji. Na predvečer odhoda komisije se je vršila v gostilni »na Hidveg« intima prireditev, katere sta se udeležila oba madžarska člana komisije predsednik dr. Ferencz Hari, sodni svetnik pri višjem deželnem sodišču v Budimpešti in Jovan Ditz, ravnatelj zemljiške knjižice v Budimpešti in predstojnik tukajšnjega okrajnega sodišča s sodniki in še nekateri drugi gospodje. Večer je potekel v najlepšem razpoloženju; vrstilo se je tudi več govorov, prvi je govoril v slovenskem in nemškem jeziku g. dr. St. Šumenjak, tukajšnji sodni predstojnik, njemu pa je odgovoril g. dr. Hari, njima pa so sledili še drugi. Madžarska delegacija sta se v torek odpeljala z vlakom do Hodoša, odkoder morata peš preko meje (ker še vedno ni tranzita), odtam dalje pa zopet z vlakom v Monošter in naprej v Budimpešto. Tako se počasi urejajo zadnji še ne rešeni odnosi med nam in madžarsko državo.

★ **Dva aeroplana v Hočah.** V sredo okoli poldneva sta morala prisilno pristati na polju med Slivnico in Hočo dva romunska aeroplana, ki sta plula iz Vidma (Udine) proti Bukareštu. Vsled neurja v Alpaih sta zgubila orientacijo in jima je vsled dolgega iskanja prave smeri že zmanjkalo bencina. Včeraj jutraj sta se zopet dvignila ter odpelala svojo pot. V aeroplanih je bilo šest potnikov, pet Francozov in en Rumun.

★ **Tombola poštnih uslužbencev v Murski Soboti.** V nedeljo, dne 22. t. m. se bo vršila v Murski Soboti dobrodelna tombola poštnih uslužbencev. Cisti dobiček se porabi za podporo obolenim stanovskim tovarišem.

★ **Vlomi v Slov. krajini na dnevnem redu.** Zadnji čas so vlomi v Slovenski krajini tako pogostni, da vzbujajo povsod strah. V nevarnosti je zlasti perutnina in drugi predmeti, ki se na lahek način dajo spraviti v denar. V Predanovcih je bilo eno noč vlomljeno pri večih hišah. V Puconcih so neznani storilci odnesli od Vargovih dve praseti. V Turnišču so 18—20letni tatitci odnesli večjo množino perutnine. Srečo so poizkušali vlomilci tudi pod Lipo in na Kapci, a bili so pregnani. Isto noč pa je bilo vlomljeno na Hotizi pri trgovcu Rituperju. Vlomilci so odnesli mnogo tobaka in drugih stvari v vrednosti 8000 Din. — Vsi znaki kažejo, da gospodari v Slovenski krajini dobro organizirana vlomilska tolpa. Orožništvo je na delu, a lopovi so tako prebrisani, da jim ni mogoče priti do živca.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Drevi imajo nočno službo: Bahovec na Kongresnem trgu, Ustar na Sv. Petra cesti in Hočevar v Siskih.

© **Poset praškega občinskega sveta v Ljubljani.** V torek 24. aprila ob 8 zjutraj dopse na povratku iz Belgrada in Zagreba v Ljubljano delegacija občinskega sveta glavnega češkoslovaškega mesta Prage. Delegacijo tvorijo gg. župan dr. Karel Baxa in 15 občia-

njeja in radi očeta: »Vina! Prinesi vina, dekle ti, Angeica, ali kako ti je že ime! Zakaj ste naenkrat tihi, kaj se tako žalostno držite? Pojte in veseli bodimo za slovo! Zapojmo!«

In zapeje sam v visokem, krepkem, drugem tenorju. Gostilna je zopet polna glasov.

Stari ne prisede, ne sede k nobeni mizi. Ob oknu stoji in skozenj gleda. Nihče ga ne ogovarja, le natakarcica Angeica, novinka, tujka, mu prinese četrt litra. Pa ga drži kar v roki in pije kakor romarji ali sejmarji, ki obstanejo kar pred vrati in pijejo stoje, pije brez veselja ali potrebe, pije, ker pač drži kozarec v roki, pije, kakor da se ga niti malo ne tiče to, kar je v gostilni.

Gostilničar je predrzen. »Glas, kaj boš stal tam. Prisedi sem k nam, k fantom« prisedi in pij z njimi za slovo. Taki fantje so kaj vredni, ki se upajo po svetu. Ne bodi čuden, pa jim ne delaj težkega slovesa!«

Zdaj, ko je padla beseda, se stari zave, kako je z njim. Ves nemir in jeza in žalost se je v tem hipu zgostila, uravnala v njem in planila na ustnice:

»Tiho bodi. Tone, duša krčmarska, kramarska. Samo do tega ti je, da vino prodaja, da čim več spijemo, za nas ti pa ni nič!... Tudi ti si kriv, da mi odhaja sin. Kolikokrat je pri tebi pil in se pretepal! Zdaj pa nima več veselja do dela pa bi hotel za lahkim kruhom po svetu, lahkokrušnik... Pa ne bo, nikamor ne pojde!«

»Kdo mi bo le to rekel,« govori fant pol očetu, pol obrnjen h gostilni.

»Kdo ti bo rekel, kdo ti bo rekel!« Ze odneha oče; zdi se mu, da je udaril ob skalo in da bo od udara edino njega bolela roka. »Kdo ti bo rekel!... Nihče ti ne bo rekel; toda kam boš hodil?« Več solza je v tej besedi kakor jasne zapovedi, več prečnje. In to ga jezi in draži, boli se, da bi vsi videli

njegovo dušo v mehkem trenutku in še ponižano. In kriči, da bi zakril prejšnji glas, ki se je proti njegovi volji tako neumno zastresel. Skoz okno gleda še vedno, kozarec drži v roki in razliva vino med govorom, obrača se napol k fantom, proseče pogleduje k sinu, kradoma, da mu ne bi slučajno videl v oči, in zopet gleda skozi okno in se krega, v besedi pa se dela jeznega in stregrega.

»Nikamor ne boš hodil!« Sam ve, da bi mu prav za prav rad rekel: »Nikar ne hodi! Kam boš hodil, ko ti ni treba. Delaj doma, pa boš imel vedno dovolj za nase in za vase. Pa še kaj več tudi!...«

Pa se spomni, da pada iz vloge, da že obljubljuje, ko bi moral ukazovati. Pa krene na stransko pot, na ovinek in se ujezi na fante:

»Naj gredo tisti, ki doma nimajo od česa živeti... Za nje je pametno, da gredo in si tam najdejo kruh, kjer je, ne pa da gledajo staro skorjo, že vso izlizano in prazno... Naj gredo, ti pa ostani tu, ko ti ni in ti ne bo treba nikoli reči, da ti kaj manjka!...«

Pa se ujezi še bolj in stopi do fantov in vpije: »Kaj mi ga zapeljujete, kaj zapeljujete in vlačite s seboj mojega Hanzeke!«

Hanzeke se dvigne: »Kdo me zapeljuje? Kdo bo to rekel, da me kdo zapeljuje! Mišlite, da sem otrok! Sam grem, po svoji glavi, in nihče me ne bo zadržal od tega!... Vsa mala, široka in prožna postava Hanzekova kriči.

Stari upa in je vesel, da se je sin razkrižal. Samo, da se enkrat razkriži, potem se kmalu izprevrže. In zastavi kar naravnost:

»Kaj pa ti je bilo hudega doma? Kdo ti je le kaj zlega napravil!«

Kaj hudega, hudega! Še tega bi se manjkalo, da bi mi bilo hudo — doma. Ali bi še hoteli, da bi bil lačen in žejen, pa še nag —

Drugi potres hujši od prvega

v Sofija, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Nocojšnji potres, katerega središče je bilo v popolnoma razdejani vasi Papazli pri Plovdivu, je bil še veliko hujši kakor prejšnji. Celo železniški nasip se je na več kilometrov dolgi progi premaknil mestoma do 2 m. Premaknil se je tudi železniški most. Železnica more voziti samo do Plovdiva, tako da je ozemlje, razdejano po prvem potresu, popolnoma odrezano od prometa, kar otežuje tudi pomožno akcijo. Potresni sunki so trajali od 21.25 zvečer do 2 jutraj, pri čemer sta bila prvi in zadnji suhek najmočnejša. V Cirpanu je bil potres tako velik, da so popolnoma uničene vse hiše, ki so še ostale po prvem potresu. Tam je zblaznelo več ljudi. Tudi Plovdiv, drugo bolgarsko največje mesto, je težko poškodovano. Mestni okraj Karšijaka in kolodvorski okraj, kjer se nahajajo tobačne zaloge, sta porušena ali težko poškodovana. Vojaški kazino se je podrli. Radi poškodbe električne napeljave je na več krajih izbruhnil požar, ki je uničil tudi vojaško sanitetno sklo. Šče. Mrtvih je v Plovdivu 15, ranjenih pa 70 do 80, po večini težko. Potresne sunke so čutili v vsej državi ter je povsod nastala panika, posebno v Sofiji, kjer je ostalo prebivalstvo, kakor tudi drugod, vso noč na prostem. Škoda po prvem potresu se ceni na 500 milijonov levov, večerajnja pa je vsled poškodbe železniške proge in uničenja tobačnih zalog še večja. Ministrski predsednik Ljapčev je odpotoval v Plovdiv.

Zalostne posledice. Potres še traja.

v Sofija, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Vesti iz potresnega ozemlja prihajajo le redko in počasi.

Število smrtnih žrtev v 5 vaseh plovdivske okolice znaša 27, število ranjencev pa še ni določeno. V Plovdivu je bilo prizadetih 2200 hiš. Več kot polovica je porušena, v ostalih pa se ne more bivati. Potresni sunki se nadaljujejo, vendar v manjši meri. Radi potresa se je železniški promet moral ustaviti. Simplon Orijentekspres so ustavili v Sofiji. Promet v notranjosti se vzdržuje s prestopanjem. Iz Plovdiva se poroča, da je 5000 hiš brez stanovalcev, večina je porušena. V vasi Manolovo je 10 smrtnih žrtev. V Sadovu se je porušila kmetijska šola. Po nepotrjenih vesteh je bilo ubitih 12 učencev. V vasi Katunica so skoro vse hiše porušene. — Obseg katastrofe presega vsa najhujša pričakovanja. — Vesti iz Plovdiva so vedno bolj žalostne. Prebivalstva se je lotila strašna panika. Število mrtvih je vsakelej večje, kakor pri prvem potresu. Računati se mora z večjim številom, ker so se šele danes začela reševalna dela. Iz Plovdiva poročajo dosedaj o 20 mrtvih in nad 100 težko ranjenih. Plovdiv in Manolovo sta popolnoma porušena. V Plovdivu je položaj še težji zato, ker je nastal mraz, in se bojijo, da bo prebivalstvo zbolelo, ker prebiva na prostem. Iz Sofije je odšla velikopotezna pomožna akcija. Potresni sunki se v južni Bolgarski nadaljujejo tudi danes. Dopoldne je bilo 20 novih sunkov, skupaj pa jih je bilo od početka 100. Kralj Boris je danes odpotoval v Plovdiv.

Potres tudi v Grčiji

v Atene, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Ob 21.15 so čutili snoci v Solunu, Drami, Seresu in Kavali 5 sekund trajajoč potres, ki je povzročil paniko, ni pa napravil nobene škode.

Stanje v Evropi je ohraniti

Romunija zvest član male antante

v Bukarešti, 19. apr. (Tel. »Slov.«) »Independence Roumaine« izjavlja, govoreč o italijanski politiki napram mali antanti, da so napadne vesti, ki govorijo o tem, da bi Romunija pristopila k eventualni novi grupaciji Italije, Madjarske in Poljske. Italija mora vedeti, da države male antante soglasno zahtevajo, da se ohranijo sedanje meje. Vsak poskus izpremembe naj bi moral dovesti do oboroženega konflikta, Romunija ostane zvest član male antante, katere prihodnja konferenca bo sredi maja v Bukarešti. — K italijanskemu fašistovskemu obisku v Budimpešti pripominja uradna »Československa Republika«, da Madjarska svojega prijateljstva Italiji ne ponuja zastoj. Zahteva preveč, ponuja pa premalo, in je torej preslab sopogodnik.

Vlada je v oficijelnih listih dala objaviti komunike, da zunanji minister Titulescu ni demisioniral, kakor to poroča del inozemskih listov. O tem ni nobenega govora. Komunike poudarja, da bo Titulescu, dasi je bolan, svoje delo nadaljeval.

Ne Italija, drugi bodo odločili

v Praga, 19. apr. (Tel. »Slov.«) »Lidove Noviny« imajo pomemben članek o vprašanju revizije mirovnih pogojev, ki ga ne bo rešila Češkoslovaška ali Madjarska, temveč velesile. Češkoslovaški gre za to, da pride v dobre sosedne odnose z vsemi državami in da se zgradi nova organska delovna skupnost v srednji Evropi, na katero polagata tudi Francija in Anglija veliko važnost, dočim Italija v vsakem srednjeevropskem državnem bloku, ki bi seveda moral siliti proti »italijanskemu morju«, vidi nevarnost in je zato v konfliktu z Jugoslavijo ter podpira Madjarsko proti obkroženju male antante, pri čemer pa jo ogroža nevarnost Velike Nemčije od Baltika do Karavank.

Komentarij grško-turških pogajanj

v Atene, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Grško-turška pogajanja se nadaljujejo diplomatskim putem. Grška pričakuje od svojega poslanika v Angorji turškega odgovora na pobude, ki jih je dal Mihalokopoulos v Zenevi. Od pogodbe, kateri sta naklonjeni tudi Italija in Anglija, pričakujejo veliko koristi.

Briand obolev - Poincare pri Briandu

v Paris, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Dopoldne je bila v Elizeju seja ministrskega sveta. Z ozrom na predstojajoče volitve se je te seje udeležilo le 5 ministrov: Poincare, Sarraux, Perrier, Barthou, ki se novih volitev nimajo bati, ker so senatorji, in trgovinski minister Bokanovski. Briand je izostal, ker je obolev na španski boleznici in ima 38° vročine. Namesto Brianda je Poincare prečital na Quai d'Orsay izdelani protinacrt za protivojni pakt. Ministri se niso mogli odločiti, temveč so odpošiljatev protipredloga oddali. Tekom dneva je Poincare imel več razgovorov z obolevnim Briandom, na kar se je sklenilo, da se francoski predlog še danes odpošlje v London, Berlin, Rim in Tokio, kjer ga bodo jutri izročili poslaniki.

Italijansko brodogradje v Grčiji. Po velikih manevrih v Jadranskem morju bo oddelek italijanskega brodogradja, obstoječ iz dveh velikih boj-

Albanija toži Grčijo

v Paris, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Albanska vlada je vložila pri Svetu Društva narodov pritožbo proti Grčiji, da se ne drži gospodarskih določb z Albanijo sklenjene pogodbe. Pritožuje se tudi proti usodi albanske manjšine na Grškem. O pritožbi se bo razpravljalo na zasedanju Sveta Društva narodov dne 25. maja. — Albanski presbiter demantira vest, da je Albanija vpoklicala rekrute in rezerviste. V Albaniji vlada popolni mir.

Madjari nimaio ta nih konvencij

v Budimpešti, 19. aprila. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji poslanske zbornice je zunanji minister Valko na razna vprašanja odgovoril, da Madjarska z nobeno državo ni sklenila tajne konvencije. Bethlen ni potoval v Italijo pod napačnim imenom, temveč s potnim listom, ki je bil izstavljen na njegovo ime že pred enim letom, kar lahko potrdijo tudi jugoslovanske oblasti.

Del Reke za Madjare

v Budimpešti, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Glede madjarskega broderskega društva na Reki se danes poroča aventično, da bodo novo družbo ustanovile madjarska kreditna banka, družba Cosulich in madjarska jadranska paroplovna družba. Začasno bo vršilo pomorski promet iz Reke 3 do 5 ladij pod madjarsko zastavo. V glavnem bodo uredili morskoro prometno službo z Grško in Turčijo. Z italijansko vlado so že sklenjeni dogovori za prepustitev enega dela reškega pristanišča. Madjarska dobi najboljša skladišča in najboljša mesta za pristajanje ladij. Nova madjarska paroplovna družba bo baje dobivala od madjarske vlade letno subvencijo v znesku 2 milijona pengjev.

Bethlen dobil spominski album

v Budimpešti, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Ministrskemu predsedniku Bethlenu je danes ob obletnici dneva, ko je prevzel ministrsko predsedništvo, deputacija obeh vladnih strank izročila spominski album. Pri tej priliki je imel Bethlen govor, v katerem je glede vprašanja revizije mirovne pogodbe izjavil, da je prepričan o tem, da bo ves svet uvidel krivico, ki se je storila Madjarski.

nih ladij in 18 torpednih rušilcev, oficijelno obiskal grška pristanišča.

65.000 dolarjev za poročila o 'Bremenu'

v Newyork, 19. apr. (Tel. »Slov.«) Fitzmaurice je izjavil pri svojem prihodu v Murray Bay, da so neresnične vse vesti, da se hoče ločiti od tovarišev »Bremenac«. Nobeden od njih ni hotel zapustiti letala, tako da so morali zbrebati, kdo mora oditi, da sporoči gđni Junker, kateri nadomestni deli so potrebni za popravilo »Bremenac«. Zreb je dolečil njega. Pozneje se bo vrnil k tovarišem in skupno z njimi poletel v Newyork. Nadomestni deli so že bili odposlani v Murray Bay, odkoder jih bodo jutri z letalom poslali na Greenly Island, tako da bo »Bremenac« mogel v najugodnejšem slučaju startati v nedeljo za Newyork. Prva Hünfeldova poročila je kupila za tisk »Herst Presse« za rekordno ceno 65.000 dolarjev.

Marlborski občinski svet

Vsled obolevosti župana dr. Juvana je današnje sejo otvoril podžupan dr. Lipold, ki je izjavil, da je občinski svetnik Čanžek odložil mandat ter pride na njegovo mesto g. Plevanš. Prebral je resolucijo mestnih in trških občin, ki predlagajo, naj bi se srotinski denar nalagal vsaj še deset let pri domačih zavodih in naj bi se v Mariboru ustanovila podružnica Hipotekarne banke.

Zatem je bil na dnevnem redu proračun o mestnem vodovodu, plinarni, mestnem električnem podjetju, pogrebem zavodu, gradbenem skladu in ustanovah, ki je bil po kratki debati o klavniški sprejeti z 22 proti 10 glasov. Daljšo debato je otvoril socialist Bahun radi izgubljene tožbe o najemni vojašnice. Dr. Leskovar je obrazložil, da se je prizadeval kolikor je mogel, da bi tožbo dobil, zakaj pa je tretja instanca tožbo zavrnila, ki je bila v obeh prejšnjih instancah pozitivno rešena, tega sodišče samo ni točno navedlo. Izvolili so se vsi pravniki občinskega sveta in g. Grčar, da stvar temeljito prestudirajo.

Predložen je bil predlog socialistov, da se obdavičijo vsi oni najemni objekti, ki so do 1. julija 1914 služili v stanovanjske svrhe. Dr. Leskovar je še dostavil, naj se ta denar steka v gradbeni sklad. Popolnoma brezposelnim naj se v gotovih in izredno nujnih slučajih podpora zviša. — Dnevno dečje zavetišče v V. okraju. Tam obstojita dva otroška vrtca. Eden je last železniške uprave. Ker se je govorilo, da namerava železniška uprava to zavetišče opustiti, naj bi mestna občina skušala dobiti to poslopje za dnevno dečje zavetišče. Sklenilo se je, da dokler železniška uprava oskrbuje otroški vrtci, naj ostane vse pri starem, gradbeni urad naj pa poišče drug prostor za dečje zavetišče v V. okraju. Dečja postaja se je nameravala provizorično v Strossmajerjevi ulici. Ker pa je treba popraviti streho dečjega zavetišča v Ljudskem vrtu, naj se tam napravi prvo nadstropje za dečjo postajo.

Izvrši naj se parcelacija za stanovanjsko hišo, ki jo bo zidal oblastni odbor med Strossmajerjevo, Krekovo in Gregorčičevo ulico. Strossmajerjeva ulica bi se s tem podaljšala do Krekove. Stanovanjska hiša za šoferje se ne bo zidala v Plinarniški ulici, ampak na oglu Kacijanarjeve in Klavniške ulice. Hiša bo dvonadstropna in bo imela 25 stanovanj z vsemi pritliklinami.

Zidanje delavske kolonije. Po načrtih vseuč. prof. arh. Vurnika naj bi mestna občina pozidala 75 hišic med Betnavsko, Magdalenško in Fochovo ulico. V sredi med hišami bi bil lep prostor s klopmi, vodnjakom in otroškim igriščem. Za te hiše bi se porabilo 28.170 kvadrat. metrov in bi vse skupaj stalo 3.859.959 dinarjev, na vsako posamezno bi prišlo 48.787 dinarjev, a to le za golo stavbo. Za hiše bi posamezniki plačevali mesečno okoli 300 Din za amortizacijo in najemnino. Sklenilo se je tudi, da se stvar da enemu stavebniku, ki mora delo dokončati do 1. novembra in tozadevno vložiti kavcijo. Po dolgi debati radi načrtov se je stvar odložila za prihodnjo sejo. Med tem časom naj bi se načrti preštudirali. Sprejeto se je, da se avtoškropilnik in avto za odvoz fekalij ne kupi od tvrdke Saurer, temveč od tvrdke Krupp, ker je cenejša. Tudi o avtu za pogrebni zavod se je debatiralo tako dolgo, da se je stvar odložila. Končno se je sprejelo, da se električni tok narodnemu gledališču računa tako, kakor v javnih napravah, če bo Fala na to pristala.

S tem je bila javna seja zaključena in sledila je tajna seja.

Slovinci v Italiji

Nova nasilja v Krkavcih. Cerkvenemu ključarju v Krkavcih so prišli fašisti ponoči razbijati na vrata. Ključar ni hotel odpreti, ker je vedel, kaj ga čaka. Fašisti so nato splazili na streho in jo odkrili. Skozi luknjo so pričeli metati debelo kamenje in blato. Ves čas so seveda grozili ključarju, da bodo obravnavali z njim. Med divjim vpitjem so se odpravili dalje, ko se jim je zdelo, da so družino dovolj prestrašili. Fašisti so uprizorili vsa ta nasilja, ker je ključar cerkveni pevec. Na ta način bi fašisti radi preprečili slovensko petje v cerkvi.

Odrežimo še en kos! Društvo »Societa di studi fiamanti« je izdalo knjigo, v kateri Guido Depoli dokazuje, da predstavlja Kvarnerska pokrajina, t. j. Liburnija geografsko in geološko enoto. Zato, da so deli Liburnije pod Jugoslavijo, in sicer nekaj pod Slovenijo, nekaj pod Hrvaško. Naravna meja Italije gre po liburnijskem Krasu, in sicer po črti Snežnik — Jelenec — Bitoraj. »Ker tvori liburnijski kras veliko oviro premikanju narodov in ima jasno klimatično in biološko funkcijo,« bi bila ta meja najbolj gotova za Italijo. Iz tega sledi, da bi bila potrebna majhna korektura italijansko-jugoslovanske meje na škodo Jugoslavije.

Vsa krajevna imena se morajo poitalijančiti. Tržaški »Piccolo« zahteva, naj se sestavi poseben odbor, ki bi proučil vprašanje krajevnih imen, ki še ni definitivno rešeno. Ni zadosti, da so dobili samo večji kraji italijanska imena, ampak zadnja skupina hiš mora imeti italijansko in edino italijansko oznako. Isto velja za hribe in gore.

Tujski promet v Gradežu. Hotelirji in trgovci v Gradežu so letos zložili poseben fond za reklamo v inozemstvu, ki je bila t. leto zelo živahna. Velikega uspeha si od reklame ne pričakujejo. Pač pa se sedaj dela na moderniziranju letovišča. Občina bo oddala obal v najem za dobo 80 let. Skupina, ki vzame obal v najem, se mora obvezati, da zgradi ob obali moderno kopališče, ki bo stalo okoli 3 milijone lir, nadalje veliko zdravilišče in hotel; zboljšale se bodo tudi prometne zveze z ozadjem. Gradež upa, da bo na ta način najlažje pobil konkurenco jugoslovanskih letovišč.

Združevanje občin na Primorskem se nadaljuje dosledno po pravcu, da se ustvarijo čimvečja

Politična beležnica

Cerkveno opravilo

Menda nihče že davno več ne veruje, da bi bila kdaj liberalna stranka na Slovenskem zaščitnica verskih svetinj in katoliške cerkve pri nas. Po vojni sploh ni nobenega dvoma več, da so vse liberalne stranke s svojimi kulturnimi organizacijami čisto odločne načelne nasprotnice verske misli in imajo med drugim za eno svojih glavnih nalog pobijanje vernosti v ljudskih srcih in odstranjevanje vpliva cerkve na javno, tudi zgolj kulturno ravnanje in usmerjenje naroda.

Voditeljica tega, cerkvi in verstvi, posebno na katolištvu sovražnega gibanja med Slovenci je SDS. Če ta stranka ali pa njeno časopisje kdaj piše o stvarih, ki so v zvezi s cerkvijo in verstvom, dela to z namenom, da stvari škoduje, jo smeši ali pa da nasuje tistim svojim političnim pristašem, ki imajo še klico verskega čuvstvovanja v srcu, peska v oči.

Samo s tega stališča je presojati tudi zadnjo »Jutrovo« vest o cerkvenem opravilu na Vinem pri Toplicah. Tu »Jutro« hvali upor faranov proti svojemu župniku, laskavo omenja, da so ljudje proti prepovedi župnika s cerkvenimi zvonovi zvonili pri necerkvenem pogrebu, povzdiguje tiste, ki so šli demonstrativno molit v cerkev, ko je župnik odklonil cerkveno opravilo.

Nič nismo dobili še poročil o nagibih, ki so vodili g. župnika pri njegovih ukrepih, nič ne vemo o dejanskem poteku teh dogodkov, toda poročilo v »Jutru« je popolnoma zadosten dokaz, da so tu ljudje ravнали napačno, da so briskirali in osmehovali cerkveno kaznen in se uprli cerkveni oblasti. Uporniki proti cerkvi pa bodo našli v SDS vselej svojo zaščitnico. Tako je tudi s cerkvenim opravilom na Vinem pri Toplicah.

Stanovanjsko vprašanje

Socialno bedo izrabljajo vselej brezvestni demagogi za svoje namene. Eno najkritičnejših dnevnih socialnih vprašanj je trenutno stanovanjska beda. Vsakdo bi želel, da bi bila ta stvar že ugodno rešena. SLS ima največji interes, da ta stvar gre z dnevnega reda in kjerkoli je mogla, je delala na tem. Kar je pozitivnega narejenega tako v deželi kakor v državi o stanovanjskem problemu, je delo SLS.

SLS se dobro zaveda, koliko trpe tisoči družin vsled neizvestnosti kaj bo z njimi po 1. maju. Njeno zastopstvo najmarljivejše dela in pospešuje hitro rešitev. Toda vodstvo reševanja in končna rešitev ni v njenih rokah, ker zadevnega ministrstva nima zastopnik SLS. Kljub temu smatra SDS kot zastopnica velekapitala in socialne reakcije za primerno, da napade dr. Korošca in dr. Gosarja ter na nju zvrta krivdo. Če bi se v tej stvari oglasil kak drug list in ne »Jutro«, bi nam to moglo škodovati. Tako pa se ni bati. Kajti vsakdo ve, da gre le za čisto demagogijo. Prav tako bi mi lahko dolžili dr. Zerjava, da kot minister za socialno politiko ni zgradil v celi državi toliko hiš kolikor jih je potreba. To bi bila demagogija. Če pa trdimo, da SDS vsa leta, ko je imela ministrstvo za socialno politiko v rokah, ni premaknila stanovanjskega vprašanja niti za korak naprej, da ni izdala niti ene uredbice, ki bi povzročila omiljenje stanovanjske bede in da zato SDS na tem polju nima pravice do nobene kritike, pa to ni demagogija, ampak resnično dejstvo.

središča, ki naj postanejo opora kolonizacije slovenskih dežel. Interesi posameznih vasi ne pridejo prav nič v poštev, za mnenje ljudstva itak nikdo ne vpraša. Medtem ko so dozaj podestati upravljali občine iz mest ven, ker jim občine niso mogle dati dovolj dohodka, da bi mogli samo kot podestati živeti, se sedaj naseljujejo podestati na vaseh; od združenih jim je zagotovljena stalna in dobra plača, navadno tudi stanovanje zastoj. Podestati ima še vsaj dve uradniški moči, seveda italijanski; za tolmacha je občinski sluga. Če pristojemo tem trem italijanskim družinam še zdravnik, večjih tudi živnozdravnika in lekarnarja, nadalje številno učiteljstvo, karabinerje in ponekod tudi železničarje, dobimo v srcu slovenske dežele italijanske kolonije, ki vladajo slovensko ljudstvo. Ti ljudje nadporujejo že posamezne osebe kakor policija v mestu, posebno duhovnika imajo pod stalnim nadzorom in mu pogosto nastavljajo pasti, da bi ga ujeli. — V zadnjem času so bile združene: Bilje, Renče in Gradišče v območje Renče. Kamnje, Vrtovin, Selo, Ratnje in Gojače pod Črniče, Vogrsko in Prvačina pod Dornberg. Biljani in Medana pod novo občino »Castel Dobro« (Dobrovo), Anhovo in Deskle pod novo občino »Salona d'Isonzo« (prej Anhovo); Volče se priključijo Tolmini. Log, Čezsoča, Zaga in Srpenica se združijo z Rovecem, Ponikve in Št. Viška gora pripadajo Sv. Luciji. — Kakor se vidi, grede fašisti tudi za tem, da se ustvarijo čisto nove občine z novimi imeni, da bi prebivalstvo prej opustilo pristno slovenska imena. S tem namenom sta bili nedavno spojeni občini Trnovo in Il. Bistrica v novo občino »Villa del Nevoso« (Snežniško sedlo).

Na dopust za nedoločen čas je odšel E. g. mons. dr. Mandić, škofijski kancelar in Trstu.

Aretacija v Trstu. V zvezi z milanskim atentatom je bilo v Trstu aretiranih mnogo delavcev ki so zapisani kot komunisti.

Francozi hočejo preko morja

Med francoskimi kandidati za nov preko-oceanski polet je sedaj tudi sin znanega Ble-riota, ki je prvi preletel Kanal. On namerava preleteti ocean v velikem vodnem letalu s 4 motorji, ki ga je zgradil v lastni tovarni.

Naše zadružništvo v letu 1927

Glavna skupščina Zadružne zveze v Ljubljani

Včeraj dopoldne se je v belih dvorani »Unions« vršila redna glavna skupščina Zadružne zveze v Ljubljani, naše največje in najmočnejše zadružne organizacije, ki združuje nad 100.000 slovenskih zadružnikov. Glavni skupščini je prisostvovalo lepo število zastopnikov zadrug, kajti od 3224 upravičenih glasov je bilo zastopanih 1542, torej skoraj polovica.

Otvoritev

Namesto zadržanega ministra g. dr. Antona Korošca je predsedoval zboru podpredsednik g. prof. Bog. Remec, ki je pozdravil predvsem navzočega zastopnika kmet. ministrstva, načelnika dr. Stojkovića s soprogom, zastopnika vel. župana vl. svetnika dr. R. Andrejca, nadalje predsednika ljublj. obl. skupščine dr. M. Natlačena, zastopnika marib. oblasti odbornika M. Kranjca, obl. odbornika dr. Milavca, navzoče poslance, zlasti dr. Franca Kulovca, kar je skupščina z odobravanjem vzela na znanje.

Nato je pozdravil zborovalce načelnik kmet. ministrstva dr. Stojković. Opozarjal je na velike naloge in na delo, ki čaka kmetijstvo v bodoče. Sedanje nesorazmerje med produkcijskimi stroški in cenami za kmet. proizvode se mora izboljšati v korist kmeta. Proizvajalni stroški se morajo zmanjšati, cene naj se pa zvišajo. Toda tudi naše kmetijstvo je ozko vezano s svetovnim gospodarstvom in se vse povsod opaža povečevanje kmet. proizvodnje: ne samo v agrarnih, tudi v industrijskih državah. Zato postaja konkurenca vedno težja. Treba bo s strokovnim šolanjem in praktičnim delom potom zadružništva dvigniti kvaliteto in kvantiteto naše kmet. produkcije. Zeli slovenskemu zadružništvu, naj ne ostane pri dosedanjih uspehih, ampak naj se razvija ugodno še nadalje. Zborovalci so sprejeli govor z odobravanjem.

Pozdrave glavni skupščini so poslali: minister dr. Anton Korošec, ki ga skupščina radostno pozdravlja, Agraria, zveza zadrug v Novem Sadu. Zadružna zveza, Split, Glavna zveza srbskih kmet. zadrug, Sarajevo in pa Vstredni jednota, Praga.

Glavna skupščina je odobrila zapisnik zadnje glavne skupščine, naker je podal poročilo načelstva ravnatelj dr. Joža Basaj. Iz njegovega poročila posnemamo:

Poročilo načelstva

Splošni položaj

Glede splošnega gospodarskega položaja je omeniti, da je bila lani v Sloveniji letina zadovoljiva, nad srednjo. Važna je za kmet. gospodarstvo dobra letina žitla, krompirja in zelja. Za fižol so se radi izvoza dosegli lepe cene, za krompir pa ni bilo izvoza in so cene padle. Isto velja za zelje. Lani je bil v okrajih na Gorenjskem zelo bogat pridelek deteljnega semena. Vinski pridelek je bil po kakovosti dober, bilo pa ga je malo. Cene tudi tu ne odgovarjajo. Pri hmelju so cene ogromno nazadovale. Napram zadovoljivi letini pa je ugotoviti, da so bili nekateri okraji zelo prizadeti od toče in suše. Za živinorejo je omeniti, da je bila prva košnja bogata, druga pa je zaradi suše odpovedala. Dobra paša je povzročila povišanje produkcije mleka. Lesna kupčija je bila tudi lani v precejšnjem mrtvilu. Ker so živinorej, mlekarstvo in vinarstvo in zaslužek od lesa važnejši v slovenskem gospodarstvu kakor pridelek žita, moramo leto 1927 označiti kot neugodno.

Od oblastnih samouprav pričakuje zadružništvo velikih koristi, kar že pričata oba oblastna proračuna. Tudi kmet. ministrstvo mora podpirati zadružništvo, zlasti naše produktivne zadruge s ceninim kreditom za investicije in sicer potom Zadružne zveze.

Delo in položaj zadrug

Statistika posojil kaže naraščanje, kar samo ob sebi ne bi pomenilo ničesar slabega, če bi se v zvezi s tem tudi povečala rentabilnost. Posojila so znašala 1925 135, 1926 165 in 1927 339 milj. Din, vloge pa 316, 431 in 558 milj. Din. Ker je v tem naraščanju zadolževanja nevarnost, moramo iskati iz nje rešitve v boljši rentabilnosti kmečkega gospodarstva, kar se do sedaj le s samopomočjo v dobrih produktivnih zadrukah. Mreža posojilnic v Sloveniji je že precej gosta in število njih le počasi raste. Le Prekmurje in Medjimurje sta še precej neorganizirana.

Obrestna mera za vloge se je gibalala povprečno med 4%—6%, za posojila pa po 6% do 8%, napetost je šla torej precej čez postavljeni maksimum 1.5%. Zato je dolžnost posojilnic, da se zopet drže pravil, ki so ustava posojilnic. Ne delati dobrih! Naše kreditne zadruge morajo nadalje skrbeti za vzgojo k varčnosti in ima zveza zanje že hranilnike. Želeči je, da se organizira v večji meri delavsko varčevanje. Glede posojilnic naj velja: obresti za posojila naj se znižajo z izvedbo znižanja razlike in posojilnice naj iz svojih prebitkov skrbijo za gospodarski povzdig okoliša.

Blagovne zadruge so lani še preživljale deflacijsko krizo. V blagovnih zadrukah je prišlo do znatnih sanacij, ki jih bo mogoče le v teku časa in s požrtvovalnim sodelovanjem kreditnih zadrug izvesti. Iz izkušenj pa sledi, da si naj preskrbe ali strokovno vodstvo ali pa se omeje izključno na dobavo kmet. potrebščin. Dobro pa so delala konzumna društva zlasti I. del. kons. društvo v Ljubljani z 28 prodajalnami in I. del. kons. društvo na Jesenicah s 5 podružnicami. Med delavci se sploh opaža več smisla za skupnost.

Mlekar. kmet. zadrug je v zadnjih 2 letih prirastlo 10. Ugodni pogoji časi zanje so minili in nastopila je doba krize. Leta 1927 so cene mleka padle za 30% in več. Zlasti pri siru

je bila občutna nadprodukcija, kar so občutile zlasti mlade zadruge. Lani se je v Škofji Loki otvorila mlekar. šola, zaenkrat samo v obliki 5 mesečnih tečajev. To ustanovo je sedaj prevzel ljublj. oblastni odbor. Mlekar. zadružništvo čaka težke in važne naloge.

Živinorejske zadruge tudi lani niso prišle do živahnega dela, z gotovostjo pa je pričakovati izboljšanja. Kmetijsko-strojne in elektro-strojne zadruge so lani poslovale lepo. Stavne zadruge pridobivajo na pomenu. Stanje obrtnih zadrug se ni izpremenilo.

Delo zveze

Načelstvo zveze je imelo lani 40 sej; zvezni revizorji so lani izvršili 277 revizij (265 rednih 11 izrednih in 1 generalna) napram 239 let 1926 in 236 leta 1925. Število zaostalih revizij se je s tem zelo skrcilo. Revizijsko delo povzroča največ stroškov in je lani kmet. ministrstvo dalo za revizije 130.000 Din podpore, kar je lepo priznanje zadružnemu delu. Narodni gospodar. se izhaja v 1280 izvodih in ga vse rado prebira. Več kot črka pa zaleže živa beseda in zato se je v ljublj. oblasti priredilo 10 tečajev s povprečno udeležbo 35 (najboljša Kranj 72), v mariborski pa 3 zadružni in 2 knjigovodska. Zadružna šola se je vršila tudi lani in je zanj dala kmet. ministrstvo podporo, ki pa žal ni bila zadostna. Udeležencev je bilo 40, zveza jih je podpirala 21.

Zveza je članom nudila vsestransko pravno in poslovno pomoč. Računski zaključek je zveza v Ljubljani sestavila 90 zadrugam (in 42 posojilnicam in 48 nedennarnim zadrugam), v Mariboru pa 83, skupaj 163 zaključkov. Oddelek v Mariboru je razvijal prav živahno delavnost. Zveza je napravila korake za izpremembo zakona o kmet. kreditih. Za vse članice, ki so se odzvale pozivu, je zveza izvedla zavarovanje proti vlomom. Bilanco zveze smo v »Slovencu« že objavili in pojasnili, kakor tudi statistiko članstva. Iz nje je pa tudi razvidno, da so imele zadruge 1926 pri denarnih zavodih naloženih ca. 100 milj. Din, kar bi bilo veliko bolj koristno naložiti pri zvezi. Zato je apel na zadružno disciplino popolnoma umesten. En odstotek obljubljen višja obrestna mera je mnogokrat vlagatelje spravila ne samo ob obresti, ampak tudi ob kapital. Zveza ima nadpolovično večino delnic Zadružne gospodarske banke, ki je v 7 letih pridobila si vsestransko zaupanje. Delo v pisarni zveze je zelo naraslo: lani je prišlo 11.718 pisem, odpisanih pa je bilo 19.790; denarnih pisem je prišlo 993, odšlo pa 1912, torej 70 dopisov dnevno; za to je treba izreči zahvalo vestnemu uradništvu.

Iz poročila je razvidno, da zadružništvo ni samo gospodarska ustanova, ampak tudi socialna. Zato mora izvajati socialno reformo, z njo pa začeti pri poedincu, najbolj pa pri mladini. Zadružništvo nima le gospodarskih, ampak tudi moralne naloge. Delo našega zadružništva se mora v tem oziru še bolj izpopolniti, da bo rodilo še lepše uspehe, kakor so dosedanj.

Poročilo nadzorstva je podal predsednik g. duh. svetnik Ignacij Zaplotnik. Iz poročila je razvidno obsežno poslovanje nadzorstva. Nadzorstvo je pregledalo poslovanje zveze in pri njem sodelovalo. Pregled blagajne in račun. zaključka omogoča predlaganje odobritve zaključka in razrešnice načelstvu in odboru.

V razpravi o poročilu načelstva je opozarjal oblastni poslanec Hrastelj na veliko važnost ustanavljanja in podpiranja vinogradniških zadrug, ker se nahaja naše vinogradništvo v težki krizi in rešitev tega vprašanja ni samo gospodarska, ampak tudi socialna in narodna zadeva. Delegat Lindič povdarja važnost brezalkoholne produkcije, katero je tudi treba razširiti in podpreti. Ravnatelj Kocmur se zavzema za koncentracijo konsumnega zadružništva in ugotavlja potrebo discipline. Zeli, da postanejo glavne skupščine tudi zadružni kongresi. Poslanec dr. Kulovec podčrtava iz črpnega poročila ravnateljstva naslednje: Zadruge naj iz prebitkov svojega poslovanja pomagajo gospodarstvu svojega kraja, v čemur naj sodelujejo z obl. skupščinami; kmet. ministrstvu moramo biti hvaležni, da tako zastopa naše zahteve napram Avstriji, ki zvišuje carine za naše kmet. proizvode. Za vinarske zadruge naj nam bodo vzgled Srbijanci, ki že imajo vzorne zadruge proizvajalce, ne samo za prodajo, ampak tudi za kletarenje. Potrebno je živahnije delo tudi za sadjarske zadruge. Pri konzumnih zadrukah nas slabe izkušnje pri nakupu in z nekaterimi vodstvi morajo izučiti, da je disciplina najbolj potrebna. Najvažnejše pa je dejstvo, da mora kmečki denar porabiti se v korist kmeta. Zato se imajo okleniti svojih zadrug, svaričen zgled pa so tu srbske razmere, kjer morajo plačevati kmetje bankam 15, 20, 30, 50 in še več procentov obresti! Zato Zadružna zveza popolnoma upravičeno zase zahteva naložbe članic, ker le z naganjanjem denarja pri njej imajo članice korist, drugod pa kvečjemu škodo pri polomih. Na koncu razprav je pojasnil ravnatelj dr. Basaj še enkrat potrebo discipline in agitacije za vloge povsod.

Računski zaključek za leto 1927 je bil soglasno odobren in ravnatoko soglasno sprejeta razrešnica odboru.

Zaradi prezaposlenosti je iz načelstva odstopil obl. odbornik M. Kranjc, iz odbora pa župan ptujski M. Brenčič, katerima se predsednik zahvali za njih uspešno delo v korist zadružništva.

Volitev načelstva in nadzorstva

Nato so se vršile volitve odbora in nadzorstva, kjer so bili soglasno izvoljeni v odbor: minister dr. Anton Korošec, prof. Bogumil Remec, dr. Karel Capuder, dekan Valentin Zabret, dekan Alojzij Sagaj, odvetnik dr. Ja-

kob Mohorič, prof. Anton Cestnik, posestnik Anton Pirnat, župnik Jernej Podbevšek, nar. poslanec Franc Smodej, nar. poslanec Janez Štrcin, odvetnik dr. Dominik Zvokelj; v načelstvo pa so bili izvoljeni: duh. svetnik Ignacij Zaplotnik, obl. odbornik dr. Anton Brezelj, župnik Jakob Fatur, odvetnik dr. Josip Jerić, župnik Ivan Klemenčič, prof. Josip Osana, dekan Matej Rihar, obl. poslanec Martin Steblovnik, duh. svetnik Konrad Texter.

Pri slučajnostih so se zastopniki informi-

rali o raznih tekočih zadevah: Koren o vprašanju kolekvar. zadolžnic, obl. poslanec Lovrač o uvoznih carinah za proizvode, ki jih rabi kmetijstvo, Golmajer o enotnem postopanju revizorjev, Skrljanec o mlekar. zadružništvu, Kolaric o nalaganju pupilarno varnih vlog v rajfajzovke.

Delegatom so dali pojasnila podpredsednik, ravnatelj dr. Basaj in tajnik Anton Kralj. Nato je ob 13 zaključil predsednik lepo uspelo zborovanje.

Vprašanje obstoja rudarskega oddelka v Ljubljani

Časopisne novice »o premestitvi rudarske in sumarske fakultete v Sarajevo«, ki so se pojavile na podlagi posvetovalne ankete, ki se je vršila v tem predmetu v Sarajevu, je vzbudila splošno zanimanje, radi česar smo primorani, da resnici na ljubo dodamo nekoliko stvarnih komentarjev.

Sarajevski »Jugosl. List« je pod naslovom »Pitanje montanističnog fakulteta« iz peresa znanega pisca, sicer ne — Bosanca, načel to vprašanje na nekvalificiran način, ki je že dobil svoj zaslužen odgovor, ali je najmanj v skladu s poudarkom omenjene ankete, da so namreč razlogi za zahtevo premestitve rudarske fakultete v Sarajevo »brez plemenskih sentimentalnostnih ozirov«. Ker hočemo ravno ni stati striktno na tem stališču, ignoriramo izpade te vrste v prednjem in preidemo takoj in medias res.

Brezdvomno je vsestranski razvitek vsake znanstvene panoge tehn. fakultete le tedaj mogoče, če je sestavni del fakultete kot celote, ali pa, če je ta panoga že sama v svojem notranjem ustroju izgrajena kot naučna celota. Ta poslednja alternativa velja posebno za montanistiko, katere se je svojevrstno pogosto organizirala kot samostojna tehnična visoka šola, pod imenom rudarska akademija ali mont. visoka šola, kakor je to n. pr. v Leobnu, Příbramu, Freibergu itd. Dandanes je pa tudi ta znanstvena stroka vsepovsodi, kjer se na novo stvarja, priključena kompletnim tehn. visokim šolam ali celo univerzam. Blagodejnost take pripojitve je evidentna, če pomislimo, da stoji slušateljem kakor tudi nastavnikom na razpolago vsa študijska sredstva, ki so last celokupne fakultete odnosno univerze. Ni treba še posebej poudarjati, da je pri taki organizaciji zagotovljena tudi najboljše materialna ekonomija in temeljita razbremenitev državnih izdatkov. Nikjer pa ne najdemo več fakultetnih tehničnih panog, kjer bi bil tako imenovani splošni ali pripravljalni del geografsko ločen od specialnega. Če si je torej sarajevska anketa zamislila ustanovitev mont. fakultete v taki reducirani obliki, potem se strinja z degradacijo sedanjega stanja mont. oddelka v Ljubljani, kar pa stajajo na poudarjeno kulturnem in naprednem stališču izključivši vsako »plemensko sentimentaliteto« menda vendar ne namerava. Gospodje anketni referenti gotovo tudi iz svoje lastne skušnje dobro vedo, da pomeni vsaka zamenjava študijskega zavoda najmanj eno leto zgube za dotičnega slušatelja, ne glede na prekomerno materialne žrtve, pa naj si te gredo na račun roditeljev ali pa zasebnih odnosno državnih podpornih ustanov. Prenagljenosti v zahtevi celotne montanistične fakultete pa preudarnim in tolmachenju državnega budžeta izvrstno izurjenim rud. strokovnjakom v Sarajevu le ne moremo pripisovati, ker niti je dobro znano, da dosedaj niti občina niti država nista mogli zbrati za zgradbo res potrebne tehn. srednje šole potrebne denarja, kamo li potem za težko milijonsko investicijo in opremo kompletne mont. fakultete, ki je med vsemi tehničnimi fakultetami ena najdražjih. Lahkomiselno pa bi tudi bilo, od eventualne likvidacije ljubljanske montanistike pričakovati kakšne dediščine, ker to, kar ima, je sovladništvo drugih fakultet ali pa univerzitetne komisije, ki je z velikodušnimi podporami in prispevki zavedne slovenske publike in požrtvovalne rudarske industrije v Sloveniji zgradila celo poslopje tehnične fakultete in tudi za siromašne dijake preskrbela z nakupom in ureditvijo udobnih stanovanjskih kolegijs.

To bi torej bili principiellni vzroki, ki za enkrat otežujejo oziroma govorijo proti premestitvi montanističnega oddelka tehn. fakultete iz Ljubljane v Sarajevo, ustanovitev celotne fakultete pa popolnoma izključujejo.

Ali je v Sloveniji premalo rud?

Kar se pa tiče drugih argumentov rudarske gospodarstvene prirode, ki jih navajajo anketni gg. referenti, radi priznamo, da sta Bosna in Hercegovina na rud. zakladih zelo bogati pokrajini. Toda v vidu moramo imeti, da so ctenitvene številke pretirane ali vsaj zelo problematične, kar je popolnoma razumljivo, ker se na premogovnih terenih ne vrše sistematična raziskavanja z globlinskim vrtnjem, ki bi edino bilo v stanju, da poda nekako realno bazo za računanje premogovnega premoženja. Sicer pa so zelo redke in celo v najnovjši dobi ravno v prostorni srednjebosenski kadunji izvršene sondeže odkrile to žalostno činjenico, da se kakovost slojev proti globlino znatno poslabšava, kar vsekakor zmanjšuje od gg. referentov navedene številke. Sam bivši predstojnik deželnega geološkega zavoda v Sarajevu, pokojni dr. Katzer, ki velja za najboljšega poznavalca geoloških razmer Bosne in Hercegovine, predvideva le okoli 1700 milijonov ton ukupnega premogovnega premoženja. Brezdvomno je tudi to lepa številka in le potrditi se bo treba, da to bogastvo racionalnejše izkoristimo, kakor doslej, ko so se uporabljale in se še uporabljajo najprej še roparske eksploatacijske metode.

Tudi glede ctenitve bogastva na železnih rudah smo že doživeli presenečenja in še nedavno od istih gg. referentov razupila številka

600 milijonov ton rude v Ljubiji je bila na anketi reducirana na 50 do 60 milijonov ton. Tudi to je za nas še krasna gospodarska rezerva, katero pa na žalost še dandanes kot sirovino za malenkostno ceno forsirano izvažamo v inozemstvo.

Vsa druga rudišča n. pr. bakra, svinca itd. pa so radi pomanjkanja kapitala ostala nepreiskana in se jih radi tega ne more niti približno oceniti.

Kako si stojimo v rudarstvu gospodarskem pogledu v Sloveniji, nam je vsem dobro znano. Kakor Bosna, je tudi Slovenija tradicionalna rudarska in plavzarska pokrajina. Železne rude so raztresene po celi bivši Kranjski od Triglava pa skozi po Dolenjskem, od koder prehaja na Hrvaško in dalje v Bosno. Niso sicer tako bogata rudišča, kakor v Bosni, toda vse eno so dala iniciativno za visoko razvito kvalitetno železarsko industrijo, ki še dandanes v obstoječih železarnah in dosedaj največjih jeklarnah v državi cvete. Sicer pa tudi največji rudnik železnih rud v Bosni, v Ljubiji, ni tako oddaljen in ga je iz Ljubljane veliko hitreje doseči, kakor iz Sarajeva.

Znatno je v Sloveniji bogastvo na svinčnih rudah, posebno v Mežici, kjer se pridobiva dnevno okoli 300 ton rude in v Topolnici pridele okroglo 500 ton čistega svinca dnevno. Tudi druge vredne rudnine so raztresene po posameznih nahajališčih, kjer se odkopavajo. Od teh je posebno omeniti antimonove in cinkove rude. Za predelavo cinkovih rud, obstoji v Celju velika cinkarna.

Kar se tiče premogovnega bogastva najbrž Slovenija tudi ne bo veliko zaostala za Bosno in Hercegovino. Gotovo nič v kvalitativnem pogledu! Samo Šaleška dolina vsebuje najmanj eno četrtino milijardo ton. Kje pa so prostrana slojišča na Spodnjem Štajerskem, obmojnem Kranjskem in Dolenjskem. Povsod imamo večinoma le močne sloje od 10 pa celo do 80 metrov na razpolago. Daleko pa zaostaja premogovna produkcija Bosne in Hercegovine za Slovenijo. Tako je ta znašala po podatkih g. ministra šum in rudnikov, katere je navedel v zadnji budžetni debati, leta 1927, v Sloveniji 1.785.686 ton, v Bosni in Hercegovini pa le 798.476. Razume se, da so tudi tehnično rudniki Slovenije, posebno svetovno znani rudniki trboveljske in mežiške družbe, na popolnem višku, kar se o bosenskem na žalost še davno, davno ne bo moglo trditi.

Po vsem navedenem ni težko uganiti, kje je boljši teren za montanistični študij v Ljubljani ali v Sarajevu, in če bi res morali iti iz dežja pod kap, tedaj je pa boljše, da se ta oddelak fakultete sploh ukine in se daje nepristransko študijske podpore marljivim dijakom za študij te stroke v inozemstvu ter se jim o počitnicah omogoči praksa, kar nekateri privatni rudniki (Waffert) itak že delajo, v domačih rudnikih v svrhu proučavanja domačih geoloških in tehniških prilik. Pomanjkanja na rudarskih inženirjih ne trpimo, obratno, izgledi za nov naraščaj so v tu- kakor tudi inozemstvu zelo slabi, ki pa bi bili direktno katastrofalni, če bi se otvorila v Sarajevu mont. fakulteta, kar bi postala nevarnost, da bi Bosanci ne študirali, potem nič drugega kakor samo montanistiko, medtem, ko obiskuje v Ljubljani procentualno le mali del ta oddelka.

Spori

PREDZADNJE KOLO PRVENSTVENIH TEKEM LNP.

V nedeljo 22. t. m. se sestanejo v predzadnjem kolu nogometnih prvenstvenih tekem v Ljubljani Jadran in Hermes ter Slovan in Slavija. V Celju igrajo odločilno tekmo za celjsko okrožno prvenstvo Atletik SK in trboveljski SK Amater.

V Ljubljani preostane nato le še tekma Slovan: Primorje, ki se odigra 29. t. m. dočim se prvaka Celja in Maribora srečata isti dan v Celju že v semifinlni tekmi za letošnje prvenstvo LNP. SK Ilirija (nogometna sekcija). — Danes, v petek ob 20 seja sekcijekega načelstva v kavarni »Evropa«. — Načelnik.

TEKMA PTICARJEV V LJUBLJANI.

Ljubljanski »Klub ljubiteljev ptičarjeve je priredil v nedeljo 15. t. m. v ljubljanski okolici zanimivo tekmo psov ptičarjev. Kakor v drugih modernih državah, tako vedo tudi pri nas ceniti velik gospodarski pomen lova. Omenjeni klub se trudi, da bi našim lovcom pokazal, kako je treba psa voditi, da odgovarja načinu lova sedaj veljavnim načelom. Tekme se je udeležilo 12 psov raznih pasem, od katerih sta bila dva samo na smrti. Najboljšo oceno je dobil Harry Čemšenčič, lasti g. Poljanarja, s 106 točkami. Takoj za njim je bila s 105 točkami Ziva Krimska, lasti g. dr. Franceta Lokarja. Oba gospoda sta vodila svoja psa sama. Drugo in tretjo oceno sta dobila Pazzo in Taps, ki ju je vodila ga. Behrbalkova iz Ptuj.

Uspeh tekme bi bil še boljše, da ni divjal baš tisti dan močan veter.

Tekmo je vodil g. Anton Schuster, sodili so pa gg. Feliks Justin, Dragotin Klobučar in dr. Ivan Lovrenčič.

Naše dljaštvo

Borci! V soboto 21. t. m. ob 20 imamo izredni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika, 2. sprememba pravil, 3. služajnosti. Takoj po obnem zboru bo sestanek, na katerem bo govoril g. Doktor Udeležba na vse člane strogo obvezna. — Tajnik

skih svetnikov; župana spremlja gospa soproga, rodom Hrvatice. Bratske slovenske goste sprejema na ljubljanskem glavnem kolodvoru g. župan dr. Dinko Puc z vsem občinskim svetom; sprejema se udeležijo narodno ženstvo, društva, šolska mladina in sploh ljubljansko prebivalstvo. Gostje se odpeljejo po Miklošičevi cesti v hotel Union, kjer bodo stanovali. Po zajtrku se vrši v magistratni dvorani slavnostna občinska seja v pozdrav milim gostom. Ob 13.30 slavnostni obed v kazinski dvorani. Popoldne se uporabi za ogledovanje mesta in za izlete v bližnjo okolico. Po večerji v hotelu Union se vrši ob 20 v veliki kazinski dvorani slavnostni komerz s sodelovanjem orkestra Dravske divizije in Ljubljanskega Zvona. Ako bo v sredo ugodno vreme, poletje češkoslovaški gostje z avtomobili na Bled, od koder se vrnejo v Ljubljano okoli 11 dopoldne ter se odpeljejo z brzovlakom ob 12 proti Mariboru domov v Prago. Uverjeni smo, da se udeležijo ljubljansko prebivalstvo v čim največjem številu sprejema in slovesa ljubih gostov na kolodvoru ter slavnostnega komerza v kazini.

Občinski svet glavnega mesta Praga se je oddelil, da bodo njegovi zastopniki oddali bratski beli Ljubljani kot spomin zmanjšani oditek enega najstarejših umetniških izdelkov na Češkem — znano bronzo soho sv. Jurija (sv. Jiří), ki stoji na vodnjaku pred cerkvijo Sv. Vita na tretjem dvorišču praškega gradu. Ta soha, ki je bila izvzemši kopije, vlita v celem, je mojstrsko delo dovršene litorske umetnosti bratov Martina in Jurija iz Clussenberka iz leta 1317. ter je bila dokončana pod vladanjem Karla IV., očeta domovine. Ta posnetek priča o dobi slavne preteklosti češkega naroda, ki je bil tedaj politično samostojna in umetniško dovršena, močna srednjeevropska država.

Dijaška predstava Tehniške srednje šole Cankarjeve drame »Hlapec« v dramskem gledališču. Maturanti Strojne srednje šole vprizorijo drevi ob 8 v dramskem gledališču Cankarjevo dramo »Hlapec« v petih dejanjih. Ker nameravajo letošnji abiturienti strojne srednje šole napraviti po maturi poučen izlet v inozemstvo in potrebujejo zato gmotnih sredstev, so se sami potrudili, da si z vprizoritvijo imenovane drame preskrbe potreben denar, kajti dobiček predstave pripade izletnemu fondu. Podjetnost in pridnost dijakov-absolventov, ki si hočejo sami pridobiti podporo za poučno potovanje, je hvalevredno in zato se vljudno vabijo ljubljansko občinstvo, da z obilno udeležbo počasti današnji dijaški dramski večer. Naša tehniška mladina je s tem pokazala, da je delovna in marljiva ter tudi ambiciozna, zato ji izkažimo zaupanje z mnogoštevilnim posetom, da jo tako vzpodbudimo za nadaljnje delo in vztrajnost.

Gojenci belgrajske trgovske akademije, s svojimi profesorji na čelu, so si včeraj 19. t. m. ogledali Pollakove toavrne usnja in čevljarstva v Kranju in Ljubljani. Gospodje, čez 80 po številu, so se zelo pohvalno izrazili o tem podjetju, kateremu po moderni organizaciji in vzorni urejenosti administrativnega aparata v naši državi ni enakega. Ločili so se od vodstva tovarne in našega stolnega mesta z zavestjo, da je slovenska podjetnost in marljivost vzor gospodarstvu cele države.

Ravnateljstvo meščanskih in upraviteljstvo osnovnih šol priporočamo, da omogočijo učencem (na osnovnih šolah le starejšim) ogled razstave gradbene rokodelske šole in soboslikarskega tečaja na tehnični srednji šoli v Ljubljani v času od 20. do 23. aprila; za čas obiska naj se dogovore z ravnateljstvom tehniške srednje šole (telefon 2212). Ob potrebi naj odrede za obisk pouka prost čas. — Prosvetni oddelek.

doma. To je vse druga stvar: vi bi radi, da bi vam bil še vedno otrok, jaz pa vem, da nisem več otrok, in tudi ne maram biti... Zato pa grem!

Stari se jasni in udari s polsmehom:
>Ali te kdo tepe?<
>Bi tudi ne bilo zdravo! — Toda zakaj mi ne pustite nobene besede pri hiši?<
Stari upa vedno bolj:
>Besede, besede, nobene besede... Kako to misliš? Jaz sem vendar gospodar!<
>Jaz sem pa gospodarjev sin!<
>Pa ne gospodar!<
>Pa ne hlapec!<
In udari ob mizo:
>Kaj bi toliko; grem, pa konec!<
In že vstaja.

Stari pogleda na sina, na uro nad vrati pogleda, ki gre že na polenajst! Nekaj minut pred enajstim gre vlak.

Bori se in premaguje in prosi in kriči:
>Nič ne greš! Nikamor ne pojdeš od tod! Z menoj greš domov, pa bo najboljše! — Kam boš hodil! Kam le, ko ti ni treba in ko ni prav! Ali te imava zato sina s tvojo materjo, da nama zdaj odideš, ko bova vedno bolj pešala. Ali sva te rodila za tuje ljudi in za tuje delo... Lepo domov pojdi, pa bomo lepo skupaj živeli in gospodarili... Kaj bomo brez tebe, ko te pa tako rabimo. Saj veš! Kam boš hodil!<

In truga iz sebe in omahuje:
>Saj bo vse tvoje enkrat, samo jaz bi še rad en čas...<

Stari Glas omahne pod težo priznanja. Mladi bi zavriskal, pa še čaka. Kovčeg jemlje izpod klopi in sili k vratom. Vsem podaja roko.

Uslužbeni davek. Mestni magistrat ljubljanski opozarja na prošnjo davčnega urada ljubljanske delodajalce na sledeče: Pravilnik za uslužbeni davek določa pod točko 6, odstavek 2 k členu 99, da je polagati ta davek za hišno služabništvo kakor tudi pri onih delodajalcih, ki redoma nimajo več nego pet zaposlencev, najpozneje 15. dan po preteku vsakega četrtletja. Obenem pa mora izročiti delodajalec seznamke za vse tri dotične mesece.

Društvo Pravniki je s prijaznim dovoljenjem mestnega županstva doseglo, da si bo njegovo članstvo ogledalo korporativno in pod strokovnjaškim vodstvom moderne naprave nove ljubljanske klavnice. Člani naj se zberijo v soboto 21. aprila točno ob 4 popoldne na Poljanski cesti pred klavnico. Po ogledu kratke prijateljske sestanke, na katerem se bo zlasti ukrepalo o letošnjem majniškem izletu. K obilni udeležbi vabi odbor.

Obnemogel delavec. Težke ure doživi marsikdo v življenju, morda najtežje pa so, če je človek naenkrat brez doma, lačen in žejen ter osamljen med tujci in je povrh tega še mlad in brez dela. Tako težko uro je doživel sedemnajstletni delavec Alojzij Temistokle, doma iz Radeč. Temistokle je iskal delo najprej v Zagrebu, ker ga pa tam ni mogel dobiti, je odšel peš v Ljubljano, kamor je prišel v sredo zvečer ves onemogel in do smrti utrujen. Ob pozni uri je še taval po Dunajski cesti, kjer se je pred kavarno »Evropo« naenkrat zgrudil in omedlel. Prepeljali so ga v bolnico, kjer bo revež vsaj dan, dva pod streho in ne bo lačen, pozneje pa bo moral zopet premišljevati, kako bo našel kje odprta vrata in vsakdanji kruh.

Mlada kandidatinja smrti. Ida, komaj sedemnajstletno dekle, tam nekje od Radovljice in po poklicu služkinja, se je znašla v Ljubljani naenkrat na cesti. Prenočišče je še dobila nekje v Brinjah, nikakor pa ni mogla dobiti zaslужka. Sklenila je iti radi tega prostovoljno v smrt. V sredo dopoldne so jo ljudje videli v Vodmatu, kako je stala skoro pol ure na bregu in strmela v Ljubljano, dokler se ni okorajčila in skočila v vodo. Nekdo pa ji je hitro vrgel vrvi, katere se je dekle oprijelo in splezalo zopet na suho. Odvedli so jo na stražnico, kjer je Ida povedala, da je hotela v smrt radi bede in ker jo je fant zapustil. Sedaj se je pa premislila in je sklenila, da hoče kljub vsem bridkostim pogumno vztrajati v vseh vrtincih življenja.

Dolgoiskani grešnik. Včeraj opoldne se je pred poslopjem policijskega ravnateljstva ustavil »zeleni Henrik«, policijski odgonski voz, iz njega pa je v spremstvu stražnika stopil bled in upal možakar, ki je moral odšepati visoko gori v tretje nadstropje, v kriminalno razvidnico, kjer so ugotovili, da je mož v policijskih spisih prav slabo zapisan. Nič manj kot petkrat je bila izdana za njim tirailica, toda Franc Papež se je znal vedno umakniti pravici. Lani je v Ljubljani zagrešil golufijo večjega obsega, ter štiri velike tatvine. Kasneje se je možakar pojavil v Zagrebu in tam poskušal nadaljevati svoje tatvinsko rokomahvarstvo. Bil pa je kmalu aretiran in dne 17. aprila je moral pod policijsko eskorto iz Zagreba. Papež je dobro vedel, kaj ga v Ljubljani čaka in je skušal blizu Litije pobeegniti. Skočil je z drvečevega vlaka, toda tako nesrečno, da se je ves pobil po glavi in po nogah. Težko poškodovanega so pripeljali v Ljubljano, kjer bo moral najprej za nekaj dni v bolnico, pozneje pa seveda v ječo.

Policijski drobiž. Policiji sta prijavljeni dve manjši tatvine in vlom v neko delavsko barako. V vseh treh slučajih škoda ne presega 200 Din. — Prijavljen je zopet slu-

čaj, da je nekdo s kamenjem razbil tuje okno. Tokrat je kamen priletel v okno šolske sobe na Ledinj.

Obledela obleke barva v različnih barvah in plisira tovarna Jos. Reich. 3228

Maribor

Mati velikega župana g. dr. Schaubacha umrla. Na Koroškem v Ziljski dolini na domu pri sinu je umrla v 82. letu starosti mati velikega župana g. dr. Frana Schaubacha in župana Slovenske Bistrice ter oblasnega poslanca g. dr. Boštjana Schaubacha. Rajna je bila vzor krščanske in narodne Korošice, ki je vzgojila svoje vrle in odlične sinove v strogo krščanskem ter narodnem duhu.

Belgrajsko akademsko pevsko društvo »Obilič« prispe v Maribor danes popoldne z brzovlakom. Maribor bo akademike na kolodvoru svečano sprejel. K sprejemu pride tudi častniški zbor in vojaška godba, ki bo akademike-pevce — 130 po številu — spremlja po Aleksandrovi, Slovenski in Gosposki ulici v bivšo kadetnico, kjer bodo prenočevali. Zvečer točno ob 20 se pri koncertu v Unionovi dvorani. Kdor še nima vstopnice, naj si jo preskrbi!

Schubertov večer priredi pevsko društvo »Marburger Männergesangsverein« v soboto ob 8 zvečer v Unionski dvorani v proslavo stoletnice smrti velikega mojstra Franca Schuberta. Predprodaja vstopnic pri Höferju se je že pričela.

Nepričakovana smrt. Srčna kap je zadela včeraj dopoldne 70 letnega železničarskega vpokojenca Franca Holla, ko je šel po Tržaški cesti. Bil je takoj mrtev.

Oblastni odbor je včeraj začel s preurejevanjem dvoriščnega poslopja v Korošče-
v ulici. Dosedanji prostorji oblastnega odbora nikakor ne zadostujejo za številno uradništvo, ki je potrebno, da se bo vse delo dobro in točno izvrševalo; raditega se mora dvoriščno poslopje prirediti primerno za uradno poslovanje. Delo je sedaj v teku in ko bo končano, se bosta v njem naselila odsek za kmetijstvo in stavbni oddelek, ki bo tukaj imel lepe risalne sobe.

Celje

Okrožne tekme celjskega orlovskega okrožja se vrše 22. aprila, to je prihodnjo nedeljo po sledečnem sporedu: Ob 8 zbirališče pri Belem volu in od tam odhod k sv. maši. Po sv. maši odkorakajo tekmovalci v slučaju lepega vremena na prostor, kjer se je lani vršila prireditev ekspozitur Celje-Maribor, ob slabem vremenu pa v telovadnico celjskega odseka. Ob 9 pričetek tekem z nagovorom predsednika. Telovadci in netelovadci morajo po tekmovalnem redu vztrajati do konca na tekmovalnem prostoru. Prijave za kosilo in zamudne prijave za poslovne izpite sprejema okrožni tajnik. Pri njem dobite tudi izkaznice za polovično vožnjo. Polovična vožnja je namreč dovoljena za vse odseke in naj zato vsak član obdrži v Celju vozni listek, s katerim se je pripeljal v Celje, da se more po končanih tekmah voziti nazaj brezplačno, ako si preskrbi od tajnika izkaznico, da se je tekem resnično udeležil. Vsi telovadci naj se strogo in vestno pokoravajo glavnemu inspicientu Golobu st., kakor tudi vsem navodilom rediteljev.

Wiener Sängerknaben v Celju. Svetovnoznani dunajski deški zbor pod vodstvom pevo-
vodje prof. Müllerja se na svoji turneji po Jugoslaviji, kjer žanje baš zadnje dni triumfalne uspehe, ustavi tudi v Celju in nastopi 23. aprila ob 8 zvečer v kino-dvorani hotela Skoberne. — Vstopnice prodaja knjižarna Flora Lager-Neckermann.

Autobusni promet Celje-Dobrna. Z dnem 15. aprila je začel zopet redno voziti avtobus med Celjem in zdraviliščem Dobrna. Avtobus pelje z Dobrne ob 6 zjutraj in pride v Celje ob 7. Iz Celja se vrača ob pol 3 in prihaja v Dobrno ob pol 4 popoldne. Ta red velja do 1. junija, ko bo vozil avtobus dnevno dvakrat iz Dobrne v Celje in nazaj.

Tehtarje. V nedeljo 22. aprila po rani sv. maši se vrši pri nas javen politični shod SLS.

Poroča narodni poslanec g. Ivan Vesenjak o novem davčnem zakonu. Ob lepem vremenu se shod vrši na prostem, sicer pa v čitalnični dvorani.

Celjski mestni občinski svet ima danes, v petek 20. aprila ob 6 zvečer redno sejo. Na dnevnem redu so poročila odsekov.

Smrtna nesreča. Prošlo sredo se je na hmeljišču g. P. Majdiča na Sp. Hudinji pripetila težka nezgoda, katere žrtev je postal 16 letni delavec Franc Štor iz Škofjevasi. Skupno s hlapcem Josipom Škofom je postavljali droge in namočeval žično mrežo, kakor je to uvedeno na več hmeljiščih namesto običajnih hmelovk. Po nesrečnem slučaju je prišla žica v stik s tam mimo vodečo električno napeljavo in oplazila oba delavca, ki sta obležala v nezavesti. Poklicani zdravnik je pri Francu Štoru ugotovil poškodbe težjega značaja in ga velel prepeljati v bolnico, kjer pa je bila vsaka pomoč zaman in je Štor kmalu izdihnil. Škof je bil le lažje poškodovan in mu ni bilo potrebno iti v bolnico.

Dopisi

Zagorje ob Savi

Občni zbor ljudske stavbne zadruge je radl važnega vzroka preložen na 29. april ob 3 popoldne v Zadrnužnem domu.

Meščanska šola. Polovica do dve tretjini otrok se je v posameznih razredih osnovnih šol izjavilo, da bi raje hodili v meščansko šolo, če bi se jim dala prilika; v ljubljanske meščanske šole pa se vozi dnevno do 50 otrok. Zato je nujno potrebno začeti akcijo za ustanovitev meščanske šole. Prostor bi imela sprva v topliški šoli. Stroški ne bi bili povečani, ker bi se z njeno ustanovitvijo takoj lahko reducirali višji razredi ene osemrazrednice, druge pa po potrebi. Tudi oba šolska odbora sta se na skupni seji izrekla za meščansko šolo in za redukcijo osemrazrednic, kot bo pokazala potreba.

Pevska zveza

Pevski in godbeni odsek »Sloga« v Radovljici priredi v nedeljo 29. aprila ob 8 zvečer koncert kjer se bodo izvajale naslednje skladbe: Z. Prelovec: Slava delu, moški zbor; dr. A. Dolinar: Rodna vasica, meš. zbor — Vabilo, moški zbor; Fr. Gerbič: Gondolirjeva pesem, ženski zbor; dr. Fr. Kimovec: Jaz bi rad rudečih rož, meš. zbor (iz »Peveca«); Jos. Klementič: Stanica, ženski zbor (iz »Peveca«); Balada, moški zbor (iz »Peveca«); M. Tome: Spomin, ženski zbor (iz »Peveca«); dr. Schwab: Ptica, moški zbor (iz »Peveca«); Zlata kanglica, meš. zbor. — Koncert se ponovi v nedeljo 6. maja ob pol 4 popoldne.

Pevovodje in peveci ljublj. okrožja se opozarjajo na koncert »Ljubljane«, ki se vrši v nedeljo ob pol 4 popoldne v župni cerkvi v Št. Vidu nad Ljubljano. Pri koncertu sodeluje tudi ravnatelj stolnega kora g. St. Premrl. Predprodaja vstopnic v Zakotnikovi trafiki!

Okrožna prireditev ljublj. okrožja je preložena na mesec junij. Pevovodje, pripravite se dobro!

Ameriški inženjer Hilldring, ki je sestavil priročni radio-aparat, s katerim lahko posluša radio-postaje vsega sveta.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Petek, 20. aprila: HLAPCI. Prirede maturanti Srednje tehniške šole. Izven.
Sobota, 21. aprila ob 15. uri pop. MEDEA. Dijaška predstava po znanih cenah. Izven.
Nedelja, 22. aprila: ROKA PRAVICE. Ljudska predstava pri znih cenah. Izven.
Ponedeljek, 23. aprila: CYRANO DE BERGERAC. Red C.
Torek, 24. aprila: Zaprto.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Petek, 20. aprila: LADY X. Red C.
Sobota, 21. aprila: MIGNON. Red B.
Nedelja, 22. aprila ob 15. uri pop.: LADY X. Na korist Udruženja gled igralcev. Izven.
Ponedeljek, 23. aprila: Zaprto
Torek, 24. aprila: CARMEN. Gostuje baritonist g. Krajev. Red D.

Mariborsko gledališče

Petek, 20. aprila: Zaprto.
Sobota, 21. aprila ob 20. uri: DVA BREGOVA. Ab. A. Kuponi.
Nedelja, 22. aprila ob 15. uri pop.: DOBRI VOJAK ŠVEJK. Kuponi. — Ob 20 uri: TAKRAT V STARIH ČASIH. Kuponi. Znižane cene. Zadnjikrat.

Prireditve in društvene vesti

Ljubljana.

Letni občni zbor Kola jahačev in vozačev prestolonaslednik Peter se radi nepredvidenih zaprek ne bo vršil 23. aprila, marveč v petek, dne 4. maja ob 20.30 v posebni sobi restavracije Zvezda z običajnim dnevnim redom.

Zaključno predavanje o društvu Soča. V soboto 21. aprila se vrši v Ljubljanskem dvoru zaključno, to je zadnje predavanje v letošnji sezoni. Ta večer bomo imeli zopet čast slišati na-

šega odličnega predavatelja, ravnatelja trgovske akademije in univerzitetnega nastavnika g. dr. Ludovika Böhma, ki nastopi z zelo interesantno temo o »gospodarskih krizah«. Sočani, posebno pa celokupen odbor društva, naj se tega prvovrstnega predavanja udeležijo vsi brez izjeme. Dobrodošli tudi drugi prijatelji društva. K temu predavanju prosimo, pridite točno, kajti med njim vstop ne bo dovoljen in se tudi ta čas ne servira. Po predavanju prosta, neprisliljena zabava s petjem in deklaracijami. Začetek ob pol 21. Vstop vsem prost.

Klub ljubiteljev brakov ima svoj redni letni občni zbor dne 23. aprila t. l. ob 20 v restavraciji Ljubljanski dvor (desno) z običajnim dnevnim redom.

Redne preizkušnje sobo-črkoslikarjev in pleškarjev se vrše v mesecu maju ter se je prijaviti pri načelnstvu do 30. aprila t. l.

Ostali kraji.

Kranj. V soboto zvečer in v nedeljo ob 5 popoldne bo v »Ljudskem domu« sneha polna veseloigra »Poslednji mož«, ki nudi več zabave kot »Lumpacije«. Igra je dobro naštudirana, zelo zabavna. Zveze z vlaki ugodne.

Podružnica Sadržarskega in vrtnarskega društva Dol pri Ilirski vabi članstvo k predavanju o sadjarstvu. Predavanje bo v nedeljo, dne 22. aprila ob 9 dopoldne v občinski hiši. Predaval bo strokovnjak g. M. Levstik.

Glasba

Svetozar Banovec je brez dvoma eden najpopularnejših pevcev slovenske opere. V tekoči sezoni nosi s svojim izredno mehkim, lirčnim tenorjem skoro vse važnejše tenorske partije. Poleg zelo obširnega svojega dela v operi pa ne pozabi tudi na koncertno petje in tako ga srečavamo kar pogostokrat na koncertnih sporedih naših pevskih zborov. Za ponedeljek 23. aprila se je odzval povabilu pevskega društva »Krakov-Trnovce« ter nam zapeje na tem koncertu Kogojev letski motiv, Ostrčevce: Solnce v zavesah in štiri Belokranjske istega skladatelja. Na klavirju ga spremlja pianist g. Heribert Svetel. — Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

Sveta življenje in vrvenje

Petsto let jo že pijemo

Izmed vseh pijač in živil je danes kava najbolj razširjena in najbolj priljubljena. Z njo se sladkajo in poživljajo revni in bogati, mladi in stari; med znanstveniki in umetniki pa je mnogo taktih, ki jim je črna kava kakor gonilna sila. Vse zdravniško svarjenje pred njenimi škodami ni nič ne zaleže — ljudem je postala ljuba in draga, da brez nje ne morejo več prebiti.

Ta ljuba rujava pijača praznuje sedaj 500 letnico, odkar je človek odkril njene lastnosti in se naučil jo uporabljati. Srednjeveški učenjak Faustus Naroni, ki je bil v 17. stoletju profesor kaldejsčine in starosirščine v Rimu, poroča po starih virih o kavi naslednje:

V letih 1425 do 1439 je pasel neki pastir v Etiopiji svoje črede v logu, kjer je raslo grmovje in cela mala drevesa s temnozelenimi blestečimi listi. Pastir je tekom časa opa-

zil, da njegove živali, ako jih je pasel v tem logu, vso noč niso zaspale, marveč so ostale sveže in živahne. Nekoč je povedal to menihom v bližnjem samostanu. Menihi so sklepali, da mora to povzročati krma. Trije izmed njih so šli s pastirjem na označeni pašnik in vzeli seboj več zvežev vej tam rastočega grmovja, katerega seme je ravno kar dozorelo. Doma so delali menihi z zrno razne poizkuse, a nič posebnega se ni dalo dognati. Končno je pa kuhar predlagal, da bi se zrna sprajžila kakor žito. Tako je tudi naredil; sprajžena zrna je stolkel in jih izlužil v vreli vodi... In tisto uro je človeški vonj prvič okušal poživljajoči, nenadkriljivi duh črne kave. Poslej se menihi uporabljali črno kavo kot poživilo in zdravilo, najprej zase, potem pa tudi za romarje, potnike in trgovce, ki so jih gostoljubno sprejemali in jim ljubeznivo stregli. Trgovci so kavo kmalu raznesli križem sveta. Najprej se je razširila v Mali Aziji, od koder so jo prinesli v Evropo Benečani. Učeni dr. Prosper Alpinus, ki se je seznanil s kavo v Turčiji, je postal njen vneti zagovornik in razširjevalec. Okolu leta 1640 govore že mnogoštevilne beneške listine o kavi. Leta 1671 se je v Marsiliju otvorila prva kavarna. Sloviti svetovni potovalec Thevenot je prinesel kavo v Pariz leta 1658 in 1672 se je na trgu Faubourg Saint-Germain otvorila prva pariška kavarna. V Londonu pa je bilo leta 1693 že nad 3000 javnih kavnar.

Znamenito v zgodovini kave je bilo leto 1728. Tedaj so namreč imeli v Braziliji prvi izdelek na prvi kavni plantazi. Poslej je postala Brazilija najbogatejša zalagateljica kave za Evropo in Ameriko. Zato letoš po pravici slovesno praznuje dvestoletnico pridelovanja kave.

Domovina čokolade

Casopis »Le Tradicion« iz Lime v državi Peru se peča z običaji starih Indijancev, ki so nekoč živeli v svojevrstnem kulturnem življenju. List ugotavlja, da so Evropejci temu indijanskemu rodu Inkas še danes hvaležni za razna zdravilna sredstva in začimbe. Med zdravilnimi sredstvi je posebno važna raba kinina. Tudi druga zdravila izhajajo od Indijancev. Toda najlepše darilo, kar so jih dali Indijanci Evropejcem, je čokolada. Beseda sama je mehiškega izvora. Prvotno se je glasilo Chocollatl. V Nemčiji so nato to ime potvorili. Nova raziskovanja so ugotovila, da so prebivalci Mehike in Perue že več stoletij pred odkritjem Amerike poznali pripravljanje čokolade in kakava. Nek nemški pesnik, Eduard Strucken po imenu, je to nazorno dokazal v svojem romanu o belih bogovih: roman se odigrava v Mehiki. Mehikanski kralj Montezuma je našel v svojem ujetništvu edino tolažbo v priljubljeni čokoladi. Pa tudi španski viri dokazujejo to mnenje. Čokolada je bila prvotno tekoča. Mehikanci pa so po poročilih španskih zgodovinarjev iz časa zavojevanj poznali posebno umetnost ravnati s peno čokolade in jo spraviti v trdo stanje. Nato so začeli uživati tudi mrzlo čokolado. Nek španski vojak iz teh časov poroča silno navdušeno, kakšen okus mu je pripravila ta jed. Domačim prebivalcem je svetoval, naj kolikor

mogoče na široko odprejo usta, da se napravi zopet pena, katero bo želodec lahko prebavil. Čokolada je bila tako redilna, da je zadostovala ena sama čašica in vojaki so zdržali ob tej hrani ves dnevni pohod. Cesar Montezuma je užival čokolado le v obliki pene, ki je imela obliko medu. Po poročilih je rabil dnevno 50 velikih vrčev. Njegovo spremstvo pa 2000. Vsekakor se je na njegovem dvoru mnogo čokolade pojedlo. Tudi v Peruju je bila čokolada že davno v navadi. Viri dokazujejo, da so bili ti prebivalci, kar se tiče rafiniranosti, še večji umetniki kot Mehikanci. Zal, da so te metode že pozabljene in da si moderen svet ne more privoščiti več čašice take čokolade, kot si jo je cesar Montezuma.

Odkod in od kdaj surovo maslo in sir?

Prof. dr. Sigismund piše v »Illustr. Zeitung«, da oba klasična stara naroda, Grki in Rimljani niso uživali surovega masla drugače kakor za zdravilo. To je čisto naravno, ker jim je za zabelo služilo olivno olje, kakor služi njih naslednikom še danes. Surovo maslo so iznašli brez dvoma pastirski narodi na severu, kjer so mogli mleko hraniti v mehavih, ne da bi se jim takoj skisalo. Herodot pripisuje Skitom umetnost, da so znali izdelovati surovo maslo, in to iz kobiljega mleka. Grški zdravnik Hippokrat označuje tudi besedo samo kot skitsko: butyron. Besedo in umetnost samo so prenesli v tedanje kulturne dežele ob Sredozemskem morju gotovo Grki, ki so imeli svoje naselbine ob Črnem morju. Surovo maslo so uživali tudi Tračani, dalje Germani in Luzitanci na zapadu Iberijskega polotoka. Čudno pa je, kar pripoveduje geograf Strabo, da je našel surovo maslo na jugu pri Arabelch in Etiopčanih. Dvomiti nad resnico tega poročila pa nam ni treba, saj arabski beduini še danes izločijo iz kozjega in ovčjega mleka maščobo, jo stopo in pijejo.

V stari Indiji, ki so jo kakor znano osvojili severnjaki, je veljalo surovo maslo kot priljubljena jed za bogove in ljudi: indijski bog ognja Agni se imenuje »ced« se surovega masla. Kelti, ki so bili udrli v Malo Azijo (Galačani), so uporabljali surovo maslo vsaj kot mazilo; tako tudi stari Germani, ki so iznašli tudi pinjo. Severni Germani so iznašli, kako se surovo maslo z izpiranjem, gnetenjem in soljenjem ovrsti, strdi in tako dalje časa ohrani. Plinij poroča, da so izprva surovo maslo uživali samo bogati ljudje — samo ti so pač imeli toliko živine, da jim je mleka preostajalo; šele kasneje je surovo maslo uporabljalo tudi ljudstvo. Čudno pa je, da so ljudje v prejšnjih časih cenili surovo maslo tem bolj, čim bolj je bilo — žaltovo. Zato so ga nalašč cela leta hranili. Dober tek!

Ce je pa surovo maslo predvsem iznajdba severa, je pa njegov bratec sir doma na jugu. Latinci so mu rekli caseus, Nemci mu danes pravijo Käse. Cezar sicer poroča, da so se Germani hranili z mlekom, sirom in mesom, vendar misli pri tem gotovo na Tacitovo »strjeno mleko«, to je na navaden kisli sir. Rimljani so izdelovali sir iz kravjega, ovčjega in kozjega mleka in ga tako cenili, da rabi Plavt v svojih veseloigrah nagovor »ljubki« ali »lepi sirček«. Današnje vrste sira »gorgonzola« in »roquefort« imata svoj začetek v sivi davnini. Pri Grkih se imenuje sir tyros. Ciklop Polifem (Odisej!) ima v svoji vollini cele ozdice polne sira. Posebno radi so imeli Grki kozji sir iz abajskega me-

Tako je ozemlje, kjer je moralo pristati nemško letalo »Bremen«.

sta Tromileja in pa sicilske sire, ki so bili zelo slani in začinjani, da so po kosilu vzbujali žejo.

Morski roparji v kitajskih vodah

Kitajski trgovski parnik »Psinva« je plul te dni iz Sanghaja v Hongkong. Na potu so jirali, ki so se nahajali na ladji, preoblečeni v potnike, nenadoma napadli posadko, jo zmagali in prisilili, da je pristala v zalivu Bia. Tam so spravili potnike v čolne in ladjo oplenili. Pet kitajskih potnikov so odvedli s seboj, da bi zahtevali zanje odkupnino. V zadnjem hipu pa je priplula v zaliv kitajska topničarka, nakar so roparji pobegnili na kopno. Parnik »Psinva« je v spremstvu topničarke odplul v Hongkong.

Tudi ženske morajo živeti

Ali delati ali umreti — to je sedaj zapoved tudi za veliko večino žensk. Zato silijo vsepovsod za delom in posegajo tudi na popriska, ki so jih prej obvladovali samo moški. Vendar se ženske uveljavljajo in zaposelajo samo popriska, ki so njihovim zmognostim najprikladnejša, dočim drugi delokrogi slej ko prej ostajajo moškim. Zanimive so v tem oziru številke o razmerah v Newyorku. Tam je 2.800.000 delavcev, od tega je četrtnina žensk. V krojaški obrti je 25.000 žensk in le čisto malo moških; izprašanih bolniških strožnic je istotako do 25.000, strožnikov skoraj nič; na 20 telefonistinj pride po en telefonist, na 10 tipkarij 1 tipkar, na 4 učiteljice 1 učitelj. Pri kleparjih, zidarjih in podobnih obrtih ni nobene ženske; 5 je električark, 3 ženske si služijo kruh v tesarski obrti, 17 je protestantskih duhovnic.

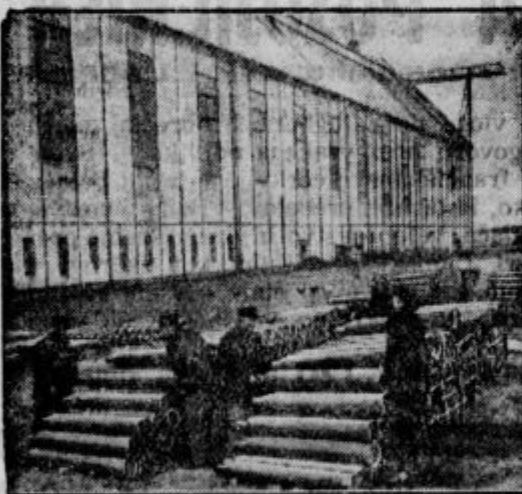
Ruski samomorilski klub v Berlinu

V Berlinu je 21 letni Rus Aleksej Fränk ustrelil svojo 22 letno rusko prijateljico Kaminskajo in nato še samega sebe. Ob tej priliki je prišlo na dan, da obstoja v Berlinu med tamkajšnjo rusko mladino samomorilski klub, katerega člani imajo vsi namen, da se čimprej poslovijo od življenja. Na zunaj nastopa klub kot dijaško društvo. Pomanjkanje in brezdomovinstvo ugonabljata ruske emigrante duševno in telesno.

Justifikacija se izvrši. Radi nameravanega napada na jugoslovanski konzulat v Solunu na smrt obsojena komitaša Nanov in Kuletič bosta v Solunu usmrčena prihodnji teden.

Pot iz Milana v Stolp, katero je do sedaj preletela »Italia«.

Zrakoplovna lopa v Stolpu v Nemčiji, kjer se je ustavila »Italia«. Tu je bilo pripravljenih 1200 steklenic vodikovega plina, katerega bo »Italia« ob poletu na severni tečaj vzela seboj.

Grazia Deledda:

Skušnjave

Novela. — Poslovenil dr. Joža Lovrenčič.

Zrebeta so skakala rezgetajoč in hrzajoč in hrbti so se jim blesteli v solncu, v očeh pa jim je odseval rumeni blesk tanke.

Antine je čutil v sebi nekaj, kar je sličilo divji razigranosti žrebet. Tudi njegove oči so žarele, žarele, a bile le nekam brezbrizne.

Stric Feliks in Minnai sta molzla krave in čakala semenišnika, tudi prevzeta od globoke radosti. Posebno stric Feliks se je čutil srečnega: smehljal se je, ne da bi vedel zakaj, mislil je na oni dan, ko bo pel Antine novo mašo, in zdelo se mu je, da je najzadovoljnejši človek na svetu. Govoril je s kravami, z Minnajem, s teleti, še zaprtimi v staji, z mlekom, ki je skopno štrkalo iz izmolzenih vimen brejih krav, z bakrenim kotličkom, kratkomočno z vsem, kar mu je prišlo pod roke. Odgovarjal mu ni nihče — niti mali Minnai ne, ki ga je skušal razumeti po premikanju ustnic — vendar je stric v svoji notranjosti slišal odgovor na vsako svojo besedo, in ta notranji glas je pel in molil vse obenem, zahvaljujoč se gospodu Bogu. Končno je zaslišal Antinov glas, ki je prihajal od reke. Tudi on je pel in njegov glas — tako se je zdela stricu Feliksu — je napolnil z veseljem in življenjem vso tanko, budoč v čistem avgustovem jutru iz svetlega miru pokrajino ob reki.

Antine je prišel do staje, popil mleko, se igral z Minnajem in pokazal, da je mnogo bolj vesel, kakor je bil prejšnji večer.

Stric Feliks ga je kakor zamaknjen opazoval. Tako se je začelo srčno življenje za Nurrojeve in za vse, ki so se jim približali. Antine se je večkrat boril — brez orožja! — z malim Minnajem, ki je bil spretnejši in urnejši in, neverjetno, često se mu je posrečilo, da je premagal brata dolgina. Ob takih prilikah je obšla Antina kurja polt, zlobno so mu

zažarele sicer mirne oči in zgražal se je nad igro.

Nekega dne je prisolil Minnaju par zaušnice in ga še zmerjal, trdeč, da ga je premagal z zvijačo. Mali ga ni razumel, občutil je samo zaušnice in se začel jokati in svetle oči so se mu zamogle v bridki žalosti.

Zato, ker sem ponižan! je pojasnil Antine in zardel, a ni gotovo, ali zato, ker ga je brat premagal v igri ali ker je brata krivično natepel.

Stric Feliks pa je bil kar naprej vesel. Ko je bil sam, se je pobožno dotikal kupčka svetinj, ki so mu visele na gola prsa, in priporočal svojega sina svetemu Eliji in sveti Barbari.

Zvečer se Antinu ni mudilo iz staje; Tanu in konjarju je pripovedoval o čudovitem življenju v mestu in semenišču. Po njegovem pripovedovanju je bil v najožjem prijateljstvu z najodličnejšimi meščani, da monsignora niti ne omenim.

Monsignor mi je rekel to, monsignor mi je rekel ono...

Konjski čuvaj ga je poslušal z odprtimi usti, Tanu pa je bil bolj nezaupen in je spretno s prikrito zlobnostjo zavijal pomen še tako nedolžnih Antinovih rečenic in ga često vzdražil, dasi se mu je končno le čudil in bil radoveden. Posebno ga je zanimalo pripovedovanje o predstavah in ni mogel razumeti, kako more kdo glumiti drugo osebo, čeprav bi — zlobnež — lahko opazil, da bi bil sam kakor ustvarjen za tak posel.

Cez kakih deset, dvanaest dni se je začel Antine dolgočasiti, postal je vzdražljiv in je spet občutil ono pogubno praznoto in žalost, ki ga je objela oni večer, ko se je vrnil. Spal je dolgo in zjutraj polegal in spanje toplih noči mu je šlo na živce. Ne enkrat ni ta čas odprl kake knjige, niti ni, odkar je prišel iz semenišča, več molil, in je še pozabil, da bi se prekrizal.

Ko se je mudil v hiši, zidani iz opeke, ga stari stric Pera ni pustil ne trenutek v miru; na vse načine si ga je skušal pridobiti, da bi mu pomagal pri njegovih čarovnijah.

Povej mi, dragec moj, ali naj naročim onemu, da naj pride?

»Komu?«

»Onemu banditu.«

»No in zakaj?«

»Veš, da napraviš ono, ljubeč moj!«

»Kaj?«

»Oni zagovor.«

»Pojdite k vragu, stric Pera! Ne mučite me za vraga, ki naj vas pobere!«

»Oh, oh, ti uklinjaš! Slab duhovnik! Če bi te slišal oče, slavček moj! Tako zvit oče! Sina ima, ki uklinja, pa hoče, da bi postal duhovnik... Da bi ga strela... Torej — ali bo ali ne bo?«

»Prekleti stric, ali res hočeš da ne prestopim več te podrtije! Dovolj mi je sedaj tega, pustite me v miru!«

Stric Pera ga je pustil nekoliko trenutkov pri miru, potem pa je začel znova.

»Daj mi vsaj talar, dragec moj. Ne pokvarimo ti ga ne, ne! In še knjigo. Gumbi pri tatarju so rdeči kakor globove jagode, a mislim, da to nič ne de. Koliko hočeš?«

»Nič nočem. Če me boste pa še nadlegovali, bom pisal gospodarju. In še mu bom pisal, da mu razen mandljevih lučin niste ničesar prihranili.«

»Lažeš, lemenar! Uklinjaš, lažeš, vsega slabega si poln. Ej, tvoj oče že ve, zakaj hoče, da postaneš duhovnik.«

Pišite me vsi v uho! je zakričal Antine, si šel z rokami v lase in zbežal.

Tudi njegov oče je dal na vraga, kar je semenišniku posebno razburjalo živce.

Kmalu potem, ko je prišel, se je primerilo na primer sledeče.

Nekatere krave je napadla črvivost in mesto da bi jih stric Feliks lepo zdravil, je čakal, da vziđe in bo vidna luna, ob kateri bi začel z zagovori, magičnimi besedami, ki naj bi povzročile, da kar popadejo črvi živali iz ran.

LAUDSKA KNJIZNICA iz založništva jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani: 23 zvezek: A. Steehan, Nodding Povesti iz črne dekle, 24 Din. vez 32 Din. — 24 zvezek: A. Marby, Hanka Lužičko-srbska povest, 22 Din. vez 30 Din. — 25 zvezek: Hagard, Hit cesarja Montezuma, 32 Din. vez 42 Din. — Storček in njegovo huckasto življenje, 14 Din. vez 22 Din. — 27 zvezek: Pregelj, Otrci solna, 24 Din. vez 32 Din.

Gospodarstvo

Komu pripada imovina Gosp. poslovalnice?

Kakor znano, je Južna železnica pred leti ustanovila za svoje železničarsko osebje tako zvan »Gospodarsko poslovalnico«, katere namen je bil, preskrbovati po nižnji ceni železničarjem in njihovim družinam živila. Dasi ta ustanova ni imela nikakega namena, kopičiti dobiček, se je vendar tekom let in spričo velikega zanimanja zanj razvila v veliko podjetje in se je njena aktivna vedno bolj višala. Ko je bila Južna železnica podržavljena, je »Gospodarska poslovalnica« še naprej delovala in šele v prav zadnjem času je postalo vprašanje njene likvidacije aktualno. »Gospodarska poslovalnica« je danes visoko aktiven zavod in cenijo njegov razpoložljivi kapital na 9 do 12 milj. Din. Umevno je torej, da je nastal pri problemu likvidacije hud spor med konsumenti poslovalnice, to je železničarji in med državnimi erarjem kot lastnikom Južne železnice, čegar lastnika je pravzaprav »Gospodarska poslovalnica« in kaka naj bo usoda njenega kapitala. Železničarji, to je konsumenti »Gospodarske poslovalnice«, so trdili, da je »Gospodarska poslovalnica« nekaka zadruga oziroma tiha družba, katere lastniki so vsi njeni člani, in da imajo le ti odločati o njeni usodi. Državni erar pa se je zopet postavil na stališče, da ima popolno pravico odločanja o »Gospodarski poslovalnici« in da torej tudi pripada njemu ves denar, katerega namerava uporabiti v razne socialno-gospodarske svrhe, kakor n. pr. za stanovanjsko akcijo itd.

Včeraj, 10. t. m., ob 9 dopoldne se je vršila v razpravni dvorani državnega sodišča, soba št. 50, prva razprava o ložbi v pokojenega železniškega uradnika Josipa Kiteka proti »Gospodarski poslovalnici« direktorja državnih železnic v Ljubljani, državnemu zakladu, zastopanim po finančni prokuraturi v Ljubljani in devetimi funkcionarjem »Gospodarske poslovalnice«. Razpravi, kateri je prisostvovalo mnogo interesentov, je predsedoval sodnik dr. Petelin, tožečo stranko, ki je imela pravico revnih, je zastopal dr. Janko Žirovnik, državni sklad po finančni prokuraturi v Ljubljani pa je zastopal dr. Pretnar. Razprava je trajala od 9 dopoldne. Tožba navaja predzgodovino »Gospodarske poslovalnice« in trdi, da je bila »Gospodarska poslovalnica« samostojna ustanova in ni bila last Južne železnice. »Gospodarska poslovalnica« se je ustanovila l. 1918 iz nekdanjih razdeljevalnic živil Južne železnice in se je njeno vodstvo izročilo Francetu Planinšku, ki je še danes vodja poslovalnice. Južna železnica je dala »Gospodarski poslovalnici« 875.000 Din posojila, ki se ni obrestovalo. Ko je bil dne 29. marca 1923 sklenjen tako zvan »rimski akord« glede prevzeta proge družbe Južne železnice po državni upravi in je Južna železnica prešla v last države, je bila državna uprava informirana tudi o obstoju »Gospodarske poslovalnice«, o kateri trdi tožba, da se je smatrala za samostojen pravni subjekt, ki ni last Juž. železnice, temveč samo uslužbenec Južne železnice, v kolikor so bili konsumenti. »Gospodarska poslovalnica« je l. 1925 kupila lastno poslopje za 3 milijone dinarjev. Dalje je poslovalnica vrnila izposojeni brezobrestni obratni kapital v znesku 875.000 Din in je plačala svo vrednost inventarja, ki ga je prevzela od skladišča Južne železnice v Mariboru in v Ljubljani v znesku 693.680 Din. Maja meseca 1927 pa je prometno ministrstvo sklenilo, da se »Gospodarska poslovalnica« likvidira z dnem 31. decembra 1927. Čista imovina naj se pa izloči v Ljubljani v depozit, da bo sodišče razpravljalo, komu pripade ta imovina. Tožba trdi dalje, da ima vsak konsument velik pravni interes na tem, da se likvidacija ne izvrši, temveč da se poslovalnica preustroji tako, da bo mogla obstajati še nadalje neodvisno od državne uprave. Obtožnica trdi, da ima vsak konsument pravico na sorazmerni delež vsega milijonnega premoženja, ki ostane po vračilu procentualno določene kupnine. Tožeča stranka je mnenja, da je »Gospodarska poslovalnica« zmožna pravde (to je, da je juridična oseba), ker je samostojno sprejemala pravne obveznosti in napravila skoraj promet ene milijarde. Tožba zahteva, da se izda začasna odredba in z njo prepove toženim strankam, da bi sedaj začeli postopno likvidacijo »Gospodarske poslovalnice« in zahteva, da se izroči imovina novoustanovljeni »Gospodarski poslovalnici« osebja ljubljanske železniške direktorije v Ljubljani.

STALIŠČE DRŽAVNEGA ZAKLADA.

Finančna prokuratura v Ljubljani kot zastopnica državnega erarja se je postavila nasprotno na stališče, da je bila »Gospodarska poslovalnica« le last južne železnice in da je imela njeno dejansko upravo po podržavljenju Južne železnice v rokah železniške direktorije v Ljubljani. Bila je še vedno le odsek za prehrano, oz. je bila od njega odvisna. Ožji odbor, ki je l. 1924 prevzel direktno nadzorstvo nad poslovalnico, je imel pravico, izdajati ukrepe poslovalnice, ki pa so bili dejansko le ukrepi direktorije železnice. Vsi, ki so bili funkcionarji »Gospodarske poslovalnice«, so izvrševali le svojo službeno dolžnost. Deležev v »Gospodarsko poslovalnico« ni nihče plačeval in radi tega tudi ne more biti govora o kakih zadruzi. Blagajniški skonto oziroma vračilo kupnine pa tudi ne more kvalificirati za zadružništvo. Lastniške skupnosti ni, ker manjka predpogoj za njo. Tudi ne more biti govora o kakih trgovski družbi ali o kakih samostojni juridični osebi v smislu zakona.

DOKAZI IN PROTIDOKAZI.

Na razpravi, pri kateri so nasprotni si stranke zelo živahno in temperamentno branile vsaka svoje stališče, je bilo zaslišano več prič, oz. tožencev. Zanimivo je, da se je vodja »Gospodarske poslovalnice« g. France Planinšek popolnoma strinjal s stališčem tožitelja, kljub temu, da je bil sam toženec in je pri razpravi skušal z raznimi izpovednicami podpreti njegovo stališče. Dr. Žirovnik je navajal kot dokaz za to, da poslovalnica ni bila last Južne železnice in pozneje tudi ne države, da je poslovalnica vrnila ves posojeni kapital, da je morala plačati inventar, da ni uživala ne od Južne železnice in ne od države nikake ugodnosti, da je država sama smatrala uslužbenca, ki niso bili uslužbenec železnice, za privatne nastavitve in jih ni hotela ob podržavljenju sprejeti med svoje uslužbence, da je morala poslovalnica sama posojati železniški direktoriji večje denarja in jih dobila vedno vrnjene, da je sama nastopala v raznih pravnih zadevah kot juridična oseba in da torej ni državna last.

Zastopnik finančne prokurature dr. Pretnar pa je dokazoval, da je bila »Gospodarska poslovalnica« vedno last Južne železnice, oz. države, da je bil poslovdnja poslovalnice plačan od države kot državni nastavitve, da pa oni delavci, ki so opravljali dnevne posle, seveda niso mogli biti sprejeti

v državno službo, dalje da so bili vsi ukrepi poslovalnice dejansko le ukrepi železniške direktorije, da je imela železniška direktorija vedno nadzorstvo in vrhovno upravo nad poslovalnico, da poslovalnica sploh kot juridična oseba ni obstojala, temveč je bila le del železniške direktorije, da je država nudila poslovalnici mnoge ugodnosti, saj ji je n. pr. odpisala celo trošarino na žganje, da je »Gospodarska poslovalnica« spadala pod zakon o državnem računovodstvu in je bil v ta namen imenovan v upravni odbor poslovalnice kontrolor Karel Gruber, samo da se zadosti zahtevam zakona. Tudi »rimski akord« določa, da prevzame država s prevzemom Južne železnice hkrati tudi nadzorstvo nad poslovalnico. Tudi iz štampiljki poslovalnice je razvidno, da je bila poslovalnica podrejen organ železniške direktorije. Torej da je premoženje »Gospodarske poslovalnice« last državnega zaklada. Iz tega sledi torej, da člani poslovalnice, oz. konzumenti nimajo solastniške pravice na premoženje poslovalnice. V istem smislu ki je navajal dr. Pretnar sta izpovedala tudi oz. Aleksander Fatur, ki je sam tožen, in pa zastopnik prometnega ministrstva dr. Vučina. Sodišče je nekatere predloge in zahteve po zaslišanju nadaljnjih prič ter predložitve aktov v dokaz resničnosti izjavljanih obeh strank zavrnilo. Dr. Petelin je odredil sklep razprave. Razsodba o tej tožbi se izroči prizadetim strankam pismeno. O razsodbi prve sodne instance bomo še poročali. Z ozirom na izjave obeh nasprotnih si strank pa je gotovo, da bo vsa zadeva romala še do druge instance.

BILANCA DRŽ. HIP. BANKE.

V »Službenih novinah« št. 85 z dne 15. t. m. je objavljena bilanca Državne hipotekarne banke (prej Uprave fondova), centrale in vseh podružnic za 31. dec. lani. Ker je razširila Drž. hip. banka svoje delovanje na Slovenijo, je vsa naša, zlasti pa gospodarska javnost interesirana naravnost na razvoju zavoda.

Bilanca za 1927 izkazuje (vse v milj. Din) med aktivni: blagajna 12,6, žiroračun pri Narodni banki 190,5, ček račun pri Poštni hranilnici 13,4, posojila: na nepremičnine 1527,3, na doklade in dohodke 221,3, vodnim zadrugam 78,9, za gradbo (kratkoročna) 72,1, lombardna 36,5, tekoči račun glavne drž. blagajne 160,3, tek. račun fin. ministrstva 73,1, razni tek. akt. računi 333,1, nepremičnine 11,9, domače menice 57,4, valjice 17,5, razno 182,3; med pasivi so glavne postavke: samost. fondi 77,4, razni fondovi javnih ustanov 472, rez. fond 10,5, fond za amort. zgradb 0,8, privatne vloge 273,3, kapitali javnih ustanov 228,9, založnice: 1910 l. 26,1, 1911. 26,6, 1924. 164,1, 1927. 106,9, avans iz 1913 5, posojilo v Ameriki 676,5, tek. račun fin. ministrstva 79,3, pravosodnega za sekvestre 55,5, drž. blagajne 135,1, tek. računi pasivni 582, kavcijo 17,5, razna pasiva 96, tanijsima 4,7; bilančna vsota 2988,3.

Račun izgube in dobička izkazuje dohodkov 184,5 milj. Din, čisti dobiček znaša 51,7 milj. Din, od česar gre za tanijsima 4,66, v državno blagajno pa 47,1 milj. Din.

V primeri z letom 1926 je bilančna vsota narasla od 1920,4 na 2988,3, za nad 50%. Lani so se zopet povečala tuja sredstva, v prvi vrsti pa ona iz inozemstva (lani je dobila od posojil v Švici in Ameriki Drž. hip. banka 106,9, oz. 676,5 milj. Din). Primerno so se znižale tudi naložbe banke. Donos poslov je narasel od 97,4 na 184,5 milj. Din, se je podvojil; narasel je tudi čisti dobiček od 28,3 na 51,7 milj. Din. Kuponi in anuitete inozemskih posojil so lani vzeli 45,5 (1926 19,5) milj. Din in se bodo letos predvidoma zvišali. Zanimivo je zlasti, da je dobiček od bančnih poslov narasel od 2,7 na 10,6 milj. Din.

Občni zbor delničarjev Hipotekarne banke jugoslovanskih hranilnic se je imel vršiti 18. t. m. Ker pa se še vrše pogajanja med večinskimi delničarjem in neko skupino zagrebških bank, je bil preložen izredni občni zbor na 2. maj ob pol 16. Nova banka v Srbiji. V Vranju se ustanavlja nova banka z imenom »Vrankska centralna banka«, z delniško glavnico 2 milijona dinarjev.

Borza

19. aprila 1928.

DENAR.

Tudi danes so tečaji deviz izkazovali slabše tendenco. Do znanih izprememb pa ni prišlo, opaža pa se tendenca k nazadovanju zlasti pri devizah London in Newyork, ki sta že prišla na spodnjo zlato točko. Promet je bil srednji. Privatno blago je bilo v devizah Trst in Newyork, ostalo pa je dala Narodna banka.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

1. aprila 1928.

	povpraš	pon.	srednji	sr. 8. IV
Amsterdam	—	2291.75	—	2291.50
Berlin	1356.50	1359.50	1358.—	—
Budimpešta	—	992.22	—	—
Curih	1093.50	1096.50	1095.—	1095.—
Dunaj	797.97	800.97	799.47	799.50
London	277.03	277.3	277.4	277.44
Newyork	56.69	56.89	56.79	56.80
Pariz	—	223.71	—	—
Praga	167.99	168.79	168.39	168.38
Trst	298.50	3 050	299.50	299.50

Zagreb. Berlin 1356.50—1359.50, Curih 1093.50—1096.50, Dunaj 797.97—800.97, London 277.03—277.83, Newyork 56.69—56.845, Praga 167.99—168.79, Trst 298.68—300.68.

Belgrad. Berlin 1355.6—1359.5, Budimpešta 990.2—993.2, Curih 1093.5—1096.5, Dunaj 797.935—800.935, London 277.03—277.83, Newyork 56.68—56.98, Pariz 222.71—224.71, Praga 167.99—168.79, Trst 298.60—300.60.

Curih. Belgrad 9.13125, Berlin 124.01, Budimpešta 90.80, Bukarešt 3.25, Dunaj 73, London 25.3275, Newyork 518.65, Pariz 20.425, Praga 15.37, Trst 27.37, Sofija 3.75, Varšava 53.15, Madrid 86.90.

Trst. Belgrad 33.30—33.33, Curih 364.50—365.50, Dunaj 263.70—269.70, London 92.50—92.53, Newyork 18.91—18.92, Pariz 74.55—74.65.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.51, Kodanj 190.60, London 34.7025, Milan 37.46, Newyork 710.50, Pariz 27.9725, Varšava 79.09. — Valute: dolarji 709, francoski frank 27.92, dinar 12.455, češkoslovaška krona 21.045.

Praga. Devize: Lira 178.20, Belgrad 59.40, Pariz 132.80, London 164.75, Newyork 33.745.

Dinar: Newyork 175.95, Berlin 7.355, London 277.50.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Slaba tendenca za državne papirje se nadaljuje in je danes vojna škoda popustila v Zagrebu

na 430—432.50, za termine ni bilo povpraševanja in ponudbe. Tudi 7% invest. pos. je slabše.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 89.50 den., agrari 58 den., Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 126 den., Prašedion 806 den., Kred. zavod 157—175, Vevče 135 den., Ruše 265—280, Stavbna 56 den., Sešir 125 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 89—90, agrari 58—59, vojna odškodnina 430—432.50, lipo 58—58.50, Jugo 88—89, Prašedion 807.50, Ljublj. kreditna 127 den., Sečera 525—545, Drava 345—375, Slavonija 12—14, Trbovlje 490—497, Vevče 139—140.

Belgrad. Narodna banka 6600, 6700, vojna odškodnina 433.75—432.50 (3100), ult. april 434, 435 (4300), ult. maj 439 (2700), Brodarsko društvo 500, tob. srečke 95, Rdeči križ 55, 7% invest. posoj. 93, agrari 57.55, 58.50.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 81.55, Hipo 7.35, Alpine 40.80, Leykam 10, Trbovlje 61.75, Kranjska industr. 39.50.

BLAGO.

Ljubljana. Les: hrastovi frizi 70% I, 30% II. po kupčevi noti fko vag. nakl. post. 5 vag. po 1000; zaklj. 5 vag. Tendence čvrsta.

Dež pridelki (vse samo ponudbe; slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt): Pšenica 78—79 kg 2% baška 392.50—396, slav. 387.50—390, moka 0 g vag. bl. fko Ljubljana plač. po prejemu 536—545, ajda zdrava rešetana 295, oves baški zdrav rešetan 295, koruza baška 310—315, aprili 315—320, maj 315—320, činkvanti 320—325; zaklj. —. Tendence čvrsta.

Novi Sad. Pšenica: bč. 350—355, potiska 352.50—357.50, ban. 350—355, srem. 352.50—357.50, ječmen: 295—300; oves: bč., ban., srem. 252.50—257.50; koruza: bč. 267.50—272.50, maj 275—280, bela 275—280, ban. 265—270, srem. 267.50—272.50, maj 275—280, bela 275—280, srem. 267.50—272.50; moka: 0 g in gg 477.50—488.50, št. 2 457.50—467.50, št. 5 437.50—447.50, št. 6 397.50—407.50, št. 7 332.50—342.50, št. 8 237.50—242.50; otrobi: bč. 227.50—232.50, sr. 225—230. — Promet: 27 vag. pšenice, 119 koruze, 3 moke, 3 otrobov, 1 ovsra.

Budimpešta (termin. borza). Tendence čvrsta. Pšenica: maj 33.54, 33.52, zaklj. 33.52—33.54, okt. 31.42, 31.46, zaklj. 31.46—31.88; rž: maj 32.90, 32.96, zaklj. 32.94—32.96, okt. 26.76, 26.82, zaklj. 26.80—26.82; koruza maj 27.70, 28.78, zaklj. 27.76—27.78, julij 28.58, 28.54, zaklj. 28.54—28.56.

Za duha in srce

Aleksander Krajev

sloveči bariton kraljeve opere v Sofiji, ki je na triletnem gostovalnem potovanju po Evropi ter je zadnji čas gostoval v operi v Berlinu, kjer je žel najlepše uspehe kot odlični predstavitelj bolgarske operno-pevske umetnosti. G. Aleksander Krajev gostuje v tork dne 24. t. m. v operi v Ljubljani, in sicer bo pel Fernanda v »Carmen«.

Anica Lebar:

Zdravstveno-vzgojni kongres v Lipskem

Lipsko, 15 aprila 1928.

Tretji dan.

Ta dan je bil namenjen psihopatološkim problemom. Prvi je govoril znani psihiater dr. Schröder - Leipzig o pojmu psihopatije pri otrocih. Kot šef psihiatričnega opazovalnega oddelka v Rosentalstrasse je podal celo vrsto lastnih izkustev, ki se deloma krijejo s trditvami znanih znanstvenikov, deloma pa hodi svoja pota — Drugo predavanje je imel dr. A. Gregor, ravnatelj velikega zavoda v Flehingen (grad.) o vzgoji in psihini higieni. Obrazložil je tri možnosti, ki pridejo v poštev pri otrocih in ljudeh s slabimi psihičnimi zmožnostmi: v najboljšem slučaju je beg iz miljeja, v drugem slučaju konflikt z miljejem in v tretjem slučaju vstopitev v miljeju Psihopatom je treba zlasti mnogo opore in higiensko vzgojno pomoč, da si upajo poseči v konflikt z miljejem. Vsa sodobna gibanja, bodisi mladinska; bodisi socialna, bodo, če se bodo razvijala v pravih mejah, mnogo pripomogla, da se ugodno reši to vzgojno vprašanje. — Tretje predavanje je obravnavalo vrste zdravstveno vzgojnih metod, ki jih uporabljajo za nego duševno bolnih. Govoril je S. Kahlbaum iz Göttinge.

Višek dneva je bilo predavanje dr. Villingerja, Hamburg, o mejah vzgojnosti in o možnosti njihove razsvetlitve. Govoril je uvodoma o razdrapanosti v vzgoji sploh. Saj si vzgojitelji niso svesti niti vzgojnih idealov, niti vzgojnih ciljev, niti ne vedo za prava pota. Ali naj se vrši vzgoja po načelih religije ali brez nje? Ali je ideal vzgoje Kristus, ali Budha, ali Luther, ali kdo? Ali naj

se drže vzgojnih načel Freunda ali Adlerja? Treba je v prvi vrsti jasnosti v teh vprašanjih, potem bo jasnost tudi v kompleksu vzgojnih panog in vprašanj. Skupnost in enotnost, ki sta potrebni za vsako važno delo, sta posebno važni tudi v vzgoji. (Pripomniti je, da je govoril to tujec in izključno protestantski Saksonski.) Meje vzgojnosti niso jasne, prehajajo neopaženo druga v drugo. Čim točneje se vzgojitelji držijo izkustev psihologije in psihiatrije, tem bolj se širijo te meje, tem lažji in lepši so uspehi.

Nato je dr. Löwenstein, Bonn govoril o psihiatriji in zdravstveni vzgoji. Podal je nekaj principov za utemeljitev patopsihološke patopedagogike. Po tej dopoldanski razpravi se je vršil še občni zbor društva za zdravstveno vzgojo.

Popoldne so se vršila štiri predavanja o epilemiji in kronični encephalitis. Glavni pregled je podal prof. F. Stern, Göttingen. Praktično nego te zelo razširjene bolezni pa so opisali Kürbitz in Lange iz zavoda Chemnitz-Altendorf ter prof. Wieser, Wien, ki se že več let uspešno bavi z rentgeniziranjem takih otrok.

Zvečer je bil dveurni ogled psihiatrične klinike v Rosentalstrasse, kjer sta razkazala posamezne oddelke in razložila delo v njih šef dr. Schröder in asistent dr. Heinze.

Četrty dan.

Četrty dan je bil prenapolnjen s predavanji, da so morali nekateri predavatelji podatke le osnutke. V celoti je bil poudarek tega dne »delo«. Švicar Hanselmann, Zürich je govoril o vzgoji slemenih otrok k veselumu delu. — Böllger, Leipzig: Veselo delo važen faktor v vzgoji abnormnih. — Fürstenheim o poklicnih preizkušnjah abnormnih. — Dr. Rössel, Hamburg o psihologiji delovnega poteka. — Inhoven, Düsseldorf o izkustvih v delavnicih za slaboumne mladostnike. — Moses, Mannheim o duševnih konfliktih in komplikacijah v poklicnem življenju mladostnih psihopatov. — Popoldanska predavanja so obravnavala socialnost in asocialnost slabo nadarjenih in psihopatov. — Dr. Lazar, Wien je govoril o koreninah asocialnosti. — Prof. Kraus, Heidelberg o pomenu instinktov za socialnost in asocialnost otrok. — Dr. Dessauer in dr. Többen sta govorila o vzgojnem vplivu kazni na mladostnike. — Dr. Eyferth, Jena o obsestveni vzgoji abnormnih otrok. — Lesemann, Hannover o zdravstveno - vzgojni oskrbi za mlade izseljence.

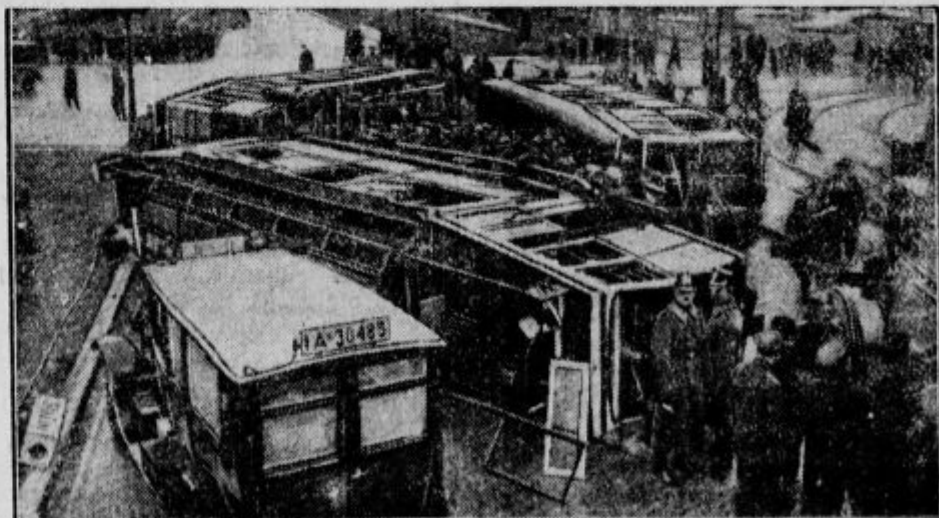
Dnevni red štiridnevnega kongresa, ki to pot ni imel toliko znanstvenega, nego bolj praktičnega značaja, je bil s tem izrpan.

Peti in zadnji dan.

Nedelja, peti dan kongresa, je bila namenjena obisku saksonskega državnega vzgojnega zavoda za slepe in slaboumne v Chemnitz-Altendorfu. Je to velika vasa, s celim kompleksom enonadstropnih hiš (paviljonov) na zahodni strani mesta Chemnitz. Le-te so lepo porazdeljene po zloženem griču, med njimi prijazne ceste z brezovimi drevoredi in grmičevjem. Okoli 250 udeležencev kongresa se je odpeljalo na ogled tega zavoda. Ravnatelj in učno osebje so obiskovalcem razkazali zavod, učilnice, delavnice in stanovanje obeh delov zavoda, ki šteje, kadar je ves zaseden, 2000 duš. Vanj pridejo otroci in mladostniki, ki nimajo dostopa v nobeno izmed specialnih šol, da jih bodisi vzgajajo, ali uče raznovrstnega dela in rokodelstev. Razstava v šolskih prostorih je pokazala veliko delo, ki ga zavod vrši. Od preprostih in čisto prvotnih del dalje do lepih izdelkov kartonaže in knjigoveštva in ženskih ročnih del. Razstavljena so bila tudi razna učila, ki si jih učiteljica z gojenci sama izdelala v največ kolektivnem delu.

Pri slepih smo posebno občudovali velike glasbene zmožnosti in hitro pisanje na pisalni stroj. Razgovori s posameznimi gojenci so prav zanimivi. Iz njih je razvidno, kako zelo vise na svojih vzgojiteljih, ki so tako rekoč zresli z njimi.

V celoti je kongres, ki je bil namenoma postavljen to pot na Saksonsko, ki ima menda najbolj razvito krstveno vzgojo, pokazal, kako velik uspeh ima delo na duševno in telesno pobabljenih, če je pravilno organizirano, če ima na razpolago potrebna vzgojna sredstva in res dobro in strokovno izobraženo vzgojno in učno osebje.

Zadnjič smo poročali, da so se v Berlinu prevrnili vozovi električne železnice; pri tem je bilo 6 mrtvih, 24 težko in 45 lahko ranjenih. Slika nam kaže prevrnjene železniške vozove.